

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő:
DR. PAÁL ÁRPÁD

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea-Nagyvárad, Str. Reg. Carol 5. ■ Telefon 27 és 98
(volt Szilágyi Dezső-utca)
Előfizetési árak: Egész évre 1000, félévre 500, negyedévre 200, egy óra 90 Lej.

Főmunkatárs:
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Védelem kell a gyűlölködés ellen

Az utódállamok közül Csehszlovákia és Jugoszlávia mindjárt az államváltozás ideje óta gondoskodott a volt magyar tisztviselők nyugdíjáról. Sem Csehszlovákiát, sem Jugoszláviát nem lehet szűkmarkusággal vádolni, mert volt magyar közalkalmazottak állami ellátásáról mindkét országban tisztességesen gondoskodtak, úgy, ahogy azt a trianoni szerződés előírja, s ahogy egy kulturálmány törvényhozása megkívánja.

Mindkét új állam rövid időn belül belátta, hogy az ország konszolidációjának hasznára, ha a családfők ezreit, még ha azok kisebbségek is, megélhetéshez juttatja, nem gyarapítja szándékosan az elkeseredett állampolgárok számát, s nem kerget tömegeket a kétségbeesés szélére.

Nálunk Romániában csak hosszú tízéves vajadás után született meg a régi magyar tisztviselők nyugdíjtörvénye. Az erdélyi Maniu Gyula kormányának az érdeme, hogy szakított az elfogult regáti politikával, s igyekezett a mesterségesen szított fanatikus fajgyűlöletet a méltányosság elveivel lefegyverezni. A politikai ésszerűség, az ország jól felfogott közérdeke, valamint Románia külföldi presztízse követelte meg, hogy a területben megnagyobbodott román állam végre vállalta azt a régi tartozást, amely

ujjalakulásának kötelezettségeiből származott.

Tehát nálunk is a régi magyar tisztviselők nyugdíjáról manapság szentesített törvény intézkedik. Ennek a régivárt nyugdíjnak folyósítását a törvény természetesen az állampolgári hűségeskü letételéhez kötötte.

Köztudomású dolog, hogy a magyar volt közalkalmazottak mindjárt a trianoni békeszerződés után, már az első Averescu-kormány felhívására készségesen jelentkeztek eskütételre, csak hogy akkor az írásbeli jelentkezéseket a prefekturák ad acta tették; rosszakarattal kezelték a magyar tisztviselők ügyét.

Reménytelen csüggedéssel tiz esztendő pergett le az idő óráján. Az állás és nyugdíj nélkül maradt magyar tisztviselők, ha közben el is tudtak helyezkedni egy-egy magyar vállalatnál, a reájuk kényszerített új életpályán legtöbbször elvesztették az egyensúlyt. Így gyengültek el a magyar családok száza. Azokról ne is beszéljünk, akik éveken át állás nélkül nyomorognak, azokról se, akik kénytelenek voltak vagyonuk utolsó maradványát is felélni.

Maniu az új nyugdíjtörvénnyel segítségére akart sietni a még megmaradt, de süllyedő magyar középosztálynak. A nyugdíjigénylő magyar volt tisztviselők

pedig őszintén megragadták a segítő jobbát, s a kívánt hűségesküt most már le is tették a prefektusok kezébe.

Azóta két esztendő telt el. Maniut a Jorga-kormány követte. A fanarióta világból ismét előbujtak azok a fenekedő lelkek, akik a hazai magyart még ma is idegennek tekintik, akik a megértés és békeszeretettel helyett a gyűlölet méregfogait villogtatják, akik még a szentesített törvény ellen is szabadon izgatnak, lázitanak, ha az méltányosságot gyakorol a kisebbségekkel szemben.

Minden jóérzésű polgár méltón megbotránkozhatik azon a gyűlöletfakasztó hangon, mely a kisebbségi sorsba került magyarság ellen tervszerűen megszólal a sajtóban s a parlament mindkét házában egyaránt.

A szerencsétlen magyar tisztviselők nyugdíjtörvénye lett most az a botránykő, melyen a magyar kisebbséget kipellengérezni akarják.

Ehhez az első támadó jelt az Univerzális adta, midőn képes uccai plakátokkal izgatott a volt magyar tisztviselők ellen.

Hol volt a rendőrség, mikor ezeket a plakátokat a házak falára ragasztották? Hol volt az ügyészség, hogy nem vette észre a falragaszok vérlázító rajzait? Azt a messze ríktó, éles színnel festett plakátot, melyen a kakastollas magyar csendőr a szolgabíró rendeletére szurónyszegezve üldözi a román nép apraját-nagyját a felgyújtott házak láng-

A FIÓKA

Írta: Brătescu-Voinești János.

Tavasszal egy Afrikából jövő halálrafaradt fűrj ereszkedett le a zöld búzavetésbe, mely a cserjés szélén terült el. Néhány napi pihenés után, gallyakból, száraz falevelekből, széna- és szalmaszálakból fészket rakott magának egy kis halomra, valamivel feljebb a föld színénél, hogy esőzések idején meg ne teljék vízzel. Majd hét nap egymásután egyenként hét tojást rakott le; kicsinyeket, mint a cukortojások és költeni kezdte azokat. Látá-e tyúkot tojásán ülni? — Szakasztott úgy ült ő is azzal a különbséggel, hogy ő nem tyúk-kefereben, hanem búzaföldön költött. Az eső szakadatlanul ömlött, de ő mozdulatlanul ült tovább, nehogy egy csepp víz is hozzáérjen a tojásokhoz. Három hét múlva kedves kis fiókák keltek ki, melyek nem voltak csupaszok, mint a verébfiókák, nem voltak sárga pelyhékkel felruházva, mint a csirkék, hanem kicsikék, mint valami hét selyem gubó és a búza között már is megkezdtek az étel-keresgélést. Az öreg fűrj fogott egy-egy hangyát, vagy sáskát, felapritotta falatokra és ők pik! pik! egy-kettőre felfalták. Szépek, okosak és engedelmesek voltak; csak ott az édesanyjuk körül játszadoztak és amikor kiáltá: pity, pity, palaty! gyorsan melléje szaladtak. Juniában egyszer, amikor a falusiak kijöttek, hogy learassák a búzát, a legnagyobb fióka nem szaladt vissza rögtön édesanyja hívására és mivel nem is tudott még repülni: hopp! egyik legény rávetette a kalapját. Hogy mekkora félelem fogta el, amikor a legény

markában volt, azt csak ő tudja: szive dobogott, mint a zsebórá; de szerencséje volt egy öreg paraszttal, aki életéért könyörgött:

— Ereszd el, Marin öcsém; kár érte, elpusztul. Ládd, alig dióska nagyságú.

Mikor kiszabadult, ijedten rohant a fűrjhez, hogy elmesélje, mi történt vele. Az anyja magához ölelte, megvigasztalta, és mondta neki:

— Lásd, kicsikém, mi lesz azzal, aki nem szófogadó? Ha nagy leszel, csinálhatsz, amit akarsz; de most, amíg kicsi vagy, hallgass szavamra, mert még rosszabbul járhat.

Nyugodtan és boldogan éltek tovább. A búza learatása és a kék elhordása alkalmával rengeteg szem hullott a tarlóra, amellyel táplálkoztak, és jól lehet nem volt a közelben víz, mégsem szenvedtek hiányt, mert reggelenként a fűszálakról leszedett harmatcseppekkel oltották szomjukat. Nappal, amikor nagy meleg volt, a cserjés árnyékában időztek; délután, ahogy a hőség szünni kezdett, mindnyájan kimentek a tarlóra, a hűvösebb éjjelen a fűrj védőszárnyai alá gyűltek csomóba, mint valami sátor alá. Lassanként pelyheskéik tollakká fejlődtek és édesanyjuk segítségével repülni próbálgattak. A repülési leckéket reggel hajnalhasadáskor, amikor az éj és a nappal viaskodik és este szürkületkor tartották, mert napközben veszedelmes volt az ülük miatt, amelyek a tarló felett keringtek.

Édesanyjuk szépen sorba állította a fiókákat, és így szólt:

- kérdé:
— Készen vagytok?
— Igen; — felelték ők.
— Egy, kettő, három!

És mikor elhangzott a „három”: brr! egyszerre megindultak a cserjés széléről és egész az út melletti utásházikóig repültek és onnan vissza. És édesanyjuk elmondta nekik, hogy repülni tanítja őket a hosszú útra, melyet a nyár végével kell megtenniük. „Magasan fogunk repülni, éjjelen és napokon át, nagy városokat, folyókat és tengereket fogunk alattunk látni.”

Augusztus vége felé egy délután, amint a fiókák kedvesen játszadoztak a tarlón a fűrj körül, szekérzaj üte meg fülüket, amely megállott a cserjés szélén húzódo kis úton. A fiókák fölemelték fejüket: szemek, mint valami fekete gyöngyök, csillogtak.

— Neró! Vissza! — kiáltott nem messze valaki. A fiókák nem értettek semmit, de édesanyjuk tudta, hogy vadász és majdnem kővé meredt. Számukra menhely csak a cserjés volt, de éppen abból az irányból jött a vadász. Rövid gondolkodás után megparancsolta nekik, hogy guggoljanak le, lapuljanak a földhöz és semmi szín alatt meg ne moccanjanak.

— En el fogok repülni, ti maradjatok mozdulatlanul, amelyik repülni mer, halál fia. Megértettétek?

A fiókák szembunyoritással adták tudtára, hogy megértették és ott csendben vártak.

A tarlón ide-oda nyargaló kutyának lihegését és időnként emberhangot lehetett hallani, hallani.

— Hova futsz? Ide! Neró!

A lihegés közeledett és — nini — a kutya megállott mereven. Mellő lábát fölemelte és tekintetét egyenesen rájuk irányította.

tengerébe. Itt egy megszenesedett láb, amott egy elégett hulla, majd egy kétségbeesetten rimánkodó asszony látszik, akit a vad csendőrök a tűzbe kényszerítettek.

Az után a kép mellett a magyarázó szöveg: Ime, ezeknek a magyar tisztviselőknek fizet a román állam nyugdíjat. S azt is olvashattuk a plakáton, hogy az *Universul* hasábjain néhány nap múlva borzalmas regény indul meg, amely híven beszámol a volt magyar közigazgatás „rettentő bűneiről”.

Jól jegyezzük meg! Bukarest egyik legnagyobb napilapja igazgató ellenünk. Az a lap, melynek politikai irányítója és tulajdonosa Stelian Popescu, Románia volt igazságügyminisztere. Ez mindent megmagyaráz. Ha az országban az igazságnak ilyen bekötött szemű minisztere lehetett, akkor mit csodálkozunk a rendőrség és az ügyészség szembehunyásán, türelmén vagy rosszakaratán?

Mit csodálkozunk ezek után azon a Florea nevű képviselőn, aki maga sem tudja, hogy micsoda párti, de a magyarok elleni gyűlöletrohammal akar felütni a politikában? Ez az ur volt az, aki a kamara egyik közelebbi gyűlésén ugyancsak hevesen kikelt a magyar tisztviselők nyugdíja miatt, mert a régi magyar közalkalmazottakat, mint idegeneket, a román nép ellenségeinek tartja. Nem lehet azt tovább tűrni — mondta — hogy az állam a román nyugdíjasok jogos illetményeit csak azért ne tudja kifizetni, mert az idegenek sok milliót kitévő magas nyugdíja az alapot teljesen kimeríti!

Florea ezt a gyűlöletszítót, hamis vádját megvetéssel utasítjuk vissza. Az a 70—80 millió lej, mely a magyar volt tisztviselők évi nyugdíjálltmánya, nem merithette ki a hétmilliárdos alapot.

Most már határozottan követeljük annak a többször sürgetett vizsgálatnak megindítását, mely kiderítse, hova lett a milliárdos nyugdíjalap?

Vaitoianu generális mult évi interpellációjára még nyilvános válasz nem érkezett. Mi történt hát a nyugdíjalappal? Elsikkasztották-e ezt a horribilis

összeget, vagy illegitim módon más célokra használták-e fel a milliárdokat?

Románia valamennyi közalkalmazottjának joga van ahhoz, hogy tisztán és mi történet és mi történik a nyugdíjalapra levont pénzekkel?

Ezuttal az ország közvéleményéhez fordulunk, hogy mindenkit figyelmeztessünk azokra a régi magyar tisztviselőkre, akiket morzsanyugdíjuktól is megakarnak fosztani, s akik közül nagyon sokan — most az impériumátvétel tizenharmadik esztendejében sem kaphatják meg törvényben biztosított nyugdíjukat. S vajjon miért? Azért, mert a Maniu nyugdíjtörvényét még a rajta végzett módosítások után se akarják végrehajtani.

Ennek az államnak minden tisztességes érzelmű, nyílt szemű polgára csak elítélően láthatja azt az erköcstelenséget, hogy öreg, nélkülöző, magyar tisztviselők nyugdíjának kifizetését aljas rágalom pergőtűzével akarják végkép megghusítani. Még tömeggyilkolással is megvádolják a régi magyar uralmat, csak hogy annak emlékéit, becsületben megőszült tisztviselőit megutáltassák a

román nemzettel s a törvényalkotás mindkét házával.

Akik így tudnak a gyűlölet fegyverével dolgozni, alkothatnak-e igazságos törvényeket? Az a parlament, amelyben a hazugság szelleme győzedelmeskednek, az ország hitelét, becsületét aknázná alá.

Mi magyar kisebbségek, akik az emberi jogok és magasabbrendű eszmék diadaláért küzdünk, a kamarát is, a szenátust is szent helynek szeretnők tekinteni, olyan templomnak, ahonnan minden lélekmérgezőt, minden politikai szemfényvesztőt ostorral kellene kiverni.

Becsületért és elvi meggyőződésért harcoló magyar vereink, igazságszerető szellemetek győzelmi tudatával álljatok sziklaszilárdan a mérgrálmazott, megáláztott, anyagilag tönkretett régi magyar tisztviselők oldala mellé!

Védjétek meg érdekeiket, s erköcset sulyotok minden erejével tiltakozzatok annak a nyugdíjtörvénynek megsemmisítése ellen, amelynek lelkiismeretes végrehajtása a nyomortól és a gondtól kifáradt több ezer magyar családfőnek legalább életalkonyát tenné túrhetőbbé.

T. D.

Végleges ítélettel hivatal- és nyugdíjvesztésre ítelték Dréhr népjóléti államtitkárt

Budapestről jelentik: Dréhr Imre népjóléti államtitkár ismeretes fegyelmi ügyében gr. Károlyi Gyula miniszterelnök a fegyelmi bizottság véleménye alapján meghozta az ítéletet, amely a következőket tartalmazza:

— *Dréhr Imre* államtitkárt vétkesnek mondom ki egyrendbeli szolgálati vétség, egyrendbeli súlyos és 14 rendbeli legsúlyosabb szolgálati vétség elkövetésében és hivatalának oly mértékben való elhanyagolása miatt, amelyből az államkincstárra kár hármlott. Ezért Dréhr Imrét hivatalvesztésre, nyugellátásának végleges beszüntetésére ítélem és vagyonilag felelőssé teszem 82,752 pengő erejéig, mely összeg-

nek 60 napon belüli visszafizetésére kötelezem.

Az ítéletet egy 56 oldalra terjedő részletes megokolás követi, amely 16 pontba foglalva előadja a volt államtitkár egyes szolgálati vétségeit.

A büntető eljárás megindítása végett a szükséges adatokat átteszik az ügyészséghez. — Az ítélet ellen felebbezésnek nincs helye.

Budapestről jelentik: *Dréhr Imre* az ítélettel kapcsolatban kijelentette, hogy változatlanul kitart álláspontja mellett, mely szerint a vádak felett csak a parlament és független magyar bíróság dönthet. Ügyét teljes terjedelmében a Ház plénuma elé viszi.

— Meg ne mocsanjatok! — suttogta a fűrj és tovább húzódot.

A kutya lassan utána indult. Sietve közeledett a vadász is. A lába olyan közel volt, hogy az anyafűrj a csizma szárán felfelé törtető hangyácskát is láthatta. Ah, hogy vert a fiókkák szível! Néhány pillanat múlva a fűrj repülni kezdett vízszintesen, két lépésre a kutya orra előtt, a vadász tovább ment és kiáltotta:

— Vissza! vissza! Nem löhetek a kutya miatt. A fűrj azonban oly ügyesen színlelte a sebesülte, hogy a kutya minden áron meg akarta fogni. Mikor aztán látóvolságon kívül jutott, berrepült a cserjésbe.

Ezalatt a nagyobbik fióka, ahelyett, hogy édesanyjuk parancsa szerint mozdulatlanul maradt volna, mint testvérei, ő is felrepült. Ez zajra a vadász megfordult és löött. Kissé messze volt. Egy serét szárnyon érte. A cserjésig még el tudott repülni, de ott bennült szárnyalással összeesett, mert a szárnycsont, mely előbb csak megrepedt, most a mozgástól eltört. A vadász ismervén a cserjés sűrűjét és látván, hogy csak egy fiókát lött, nem ment utána, gondolván, nincs értelme ekeresgélne a bozóiban.

A többi fióka meg sem moccsant arról a helyről, ahol édesanyjuk hagyta. Némán hallgattak. Hébe-hóba lehetett hallani a puskalövés és a vadász szavát: „oport!”

Később a szekér a vadász után ment a cserjés mellett való úton. A puskalövés és a kiáltások egyre ritkábbak lettek, majd teljesen elnémultak. A leszálló est csendjében csak a tücskök muzsikáját lehetett hallani, mikor

pedig beesteledt és a hold kibújt a Cornăel-hegy mögött, tisztán hallották édesanyjuk hívó szavát a tarló végéről „pitty, pity, pity-palaty!”

Sietve arrafelé repültek és ott megtalálták. Az öreg fűrj megszámlálta őket: egy hiányzott.

— Hol van bátyátok?

— Nem tudjuk. — Elrepült.

A fűrj elkeseredve mind erősebben kezdett kiáltani, mindenfelé figyelve. A cserjés széléről halk hang válaszolt: „ptyiu, ptyiu!” ...

Amikor rátalált és szárnyát letörve látta, azonnal megértette, hogy elveszett, de fájdalommal elrejtette, nehogy fiát elkeserítse ...

Attól kezdve szomorú napok jártak a szegény fiókára. Alig birt megmozdulni, maga után vonszolva eltörött szárnyát, könnyeit szemekkel nézegette testvéreit, miként tanultak repülni reggel és este. Éjjel pedig, amikor a többiek aludtak édes anyjuk szárnya alatt, ő félénken kérdezgette:

— Édesanyám, ugy-e én is jobban leszek! Ugy-e én is el fogok menni, hogy városokat, folyókat és tengert mutass nekem?

— Igen, édes, — felelé a fűrj visszafojtv a könnyeit.

A nyár elmúlt. A parasztok felszántották a tarlót és a fűrj a mellette levő kukoricásba költözött, de nemsokára leszűrték a tengerit is, levágták a kórót és megforgatták a földet, akkor a fűrj a cserjés szélén elnyúló ugarba költözött át.

A kellemes és hosszú napokat szomorú és rövid napok váltották fel, a dér leesett és ritkulni kezdett a cserjés levele. Esténként elké-

sett fecskék és más vándormadarak csapatja repült tova a léghen és a hűvös éjszakák csendjében hallani lehetett a darvak beszélgetéseit, melyek ugyanazon irányba törtettek, a napsugaras dél felé.

A szegény fűrj lelkét fájdalom marcangolta. Szerette volna kétfelé hasítani testét; az egyik fele, hogy útnak induljon egészséges gyermekeivel, amelyek már dideregtek az előrehaladott ősz miatt; a másik fele, hogy ott maradjon béna gyermekével, amely göresösen kapaszkodott belseje. A Crivăţna váratlanul megindult ellenséges fúvása döntött. — Mintsem elveszítse minden gyermekét, inkább veszítsen el egyet — és anélkül, hogy hátra tekintett volna, nehogy elhatározását megmászítsa. — elrepült megerősödött fiaival, míg a beteg reménytelenül kiáltá:

— „Ne hagyjatok itt! Ne hagyjatok itt!”

Megpróbálta, hogy utánuk vonszolja magát, de nem tudott. Visszaesett s tekintetével követé őket, míg elvesztek a déli láthatáron. Nemsokára az egész vidék a tél fehér ruháját öltötte magára. Egy erős hóvihár után az ég tiszta volt, mint a kristály és kemény fagy állott be.

...

A cserjés szélén egy csonkaszárnú fűrj fióka feküdt a hidegtől vacogva.

A kiállott iszonyú kínok után, kellemes báyadtság fogta el. Agyában látomások cikáztak át... a tarló... csizmaszár, melyen egy hangya törtét felfelé... az édesanyja meleg szárnya. Jobbra-balra dölöngözött és hol-tan rogyott össze, kis karmai összetéve, mintha imádkozott volna.

Románból fordította: Józsa János.

az erdélyi konvergencia

(Bukarest) az Erdélyi L. parlamentárodélyi vonatleti, sajnos, azáltal, hogy től tartó Jorgnátortat, al meg többé a

Megkérde ilyen okok nek ezt a pá mozgalmát, a kozott:

— A kon tudja helyes a fundamentó-királyságbe nyok között?

— Alapv adós sze kigazda a komoly hit mindig, mer zett neki. A telekkönyv idig — amely valójában a képpen csak számottevő f teljesen kisk számba sem

— Rendk ség a hitelez leyzett tölte lagosan a b tekñél tulny tal elhelyeze táldódt ki. kok parasztok kölcsön, szont csak nagy részét. A parasztság ezek sem, h tak.

— Amig zió egy telj magánuzsor másodsorban deklét állam dig Erdélyb rékossági tő konverzió.

— Komp a konverzió vényben lév jes figyelme amin nem nem is ism

— Az e pártkülönbs nem az volt ziót elgáncs sen megjév hány bukar ségiólt eltek sági kölcsön ugynevezett kizárólag es közintézmén szervezett f jelentőségge

— Az e értekezletén a regáti vis pulvételével vaslatnak e fogásbeli k elejét velv vény uiabb

Gyárfás Elemér dr nyilatkozik az erdélyi képviselőknek és szenátoroknak a konverzió kérdésében tartott értekezleteiről

(Bukarest. Saját tud.) Hirt adott az Erdélyi Lapok arról, hogy az erdélyi parlamentároknek a konverziós javaslat erdélyi vonatkozásait megvitató értekezletei, sajnos, vesztek jelentőségükből azért, mert mindannyi összeesküvéstől tartó Jorga az első összejövetel után, leintette a többségi képviselőket és szenátorokat, akik emiatt nem is jelentek meg többé a tanácskozásokon.

Megkérdeztük Gyárfás Elemért, milyen okok tették indokolttá az erdélyieknek ezt a pártellenléteket nélkül elgondolt mozgalmát, aki a következőkben nyilatkozott:

— A konverzió problémáját csak az tudja helyesen megítélni, aki ismeri azt a fundamentális különbséget, ami az ó-királyságbeli és az erdélyi hitelviszonyok között van.

— Alapvető ez a különbség először az adós szempontjából. Az erdélyi kiscgazda a telekkönyvi rendszer mellett komoly hitelképességgel rendelkezett mindig, mert mindenki szívesen hitelezett neki. A Regátban viszont, miután a telekkönyv ismeretlen, a parasztság pedig — amely csak 1907-ben szabadult fel valójában a jobbágyság alól és tulajdonképpen csak az agrárreform során jutott számottevő földhöz, — gazdaságilag még teljesen kiskorú, azért mint hitelalány számba sem jöhet.

— Rendkívül fontos azután a különbség a hitelező szempontjából is. A kihelelyezett tőke Erdélyben majdnem kizárólagosan a bankoknál és hitelszövetkezeteknél tulnyomó részben kisemberek által elhelyezett takarékbetétekből rekrutálódott ki. A Regátban ellenben a bankok parasztnak egyáltalában nem adtak kölcsön, a hitelszövetkezeteknek viszont csak kis része takarékosági tőke, nagy részét pedig az állam szolgáltatta. A parasztság főhitelezői azonban még ezek sem, hanem magánuzsorások voltak.

— Amíg tehát a Regátban a konverzió egy teljesen népszerűtlen osztályt, a magánuzsorásokat érinti elsősorban s másodsorban a hitelszövetkezeteknél érdekelt állami tőkét és a B. N. pénzt, addig Erdélyben csaknem kizárólag a takarékosági tőke számlájára megy az egész konverzió.

— Komplikálja a helyzetet az is, hogy a konverziós javaslat az Erdélyben érvényben lévő telekkönyvi rendszer teljes figyelmen kívül hagyásával készült, amin nem lehet csodálkozni, mert ezt nem is ismerte a javaslat szerkesztője.

— Az erdélyi képviselők és szenátorok pártkülönbség nélküli összejövetelének nem az volt tehát a célja, hogy a konverziót elgáncsolni, amint azt Oláh Béla tévesen megjegyzi, mert hiszen Erdélyben hány bukaresti és budapesti bankérdekeltségtől eltekintve — amelyek a mezőgazdasági kölcsönöket eddig is hojkottálták, — ugynevezett nagybanktőke nincs, hanem kizárólag csak az erdélyi kisemberek és közintézmények megtakarított tőkéjének szervezett felhasználására alakultak helyi jelentőséggel bíró intézetek.

— Az erdélyi képviselők és szenátorok értekezletének az volt tehát a célja, hogy a regáti viszonyok és az ottani jogrend alapvetéssel készült konverziós törvényjavaslatnak erdélyi kihatásait politikai felfogásbeli különbség nélkül megvizsgálja és elejét vegye annak, hogy a konverziós törvény újabb alkalmat szolgáltasson, hogy

Erdély hátrányos helyzetbe kerüljön a Regátal szemben s így tényleg kiuzsoráztassék.

— Az értekezleten, amely teljes egyértelműséggel szögezte le megállapításait a Magyar Pártot báró Jásika János képviselte, aki a konverziós javaslat két hónap óta tartó bizottsági tárgyalásai során allan-

Titulescu győzött a külpolitikában, de kudarcot vallott a belpolitikában

Titulescu elutazott Bukarestből, de elutazása előtt még szükségesnek látta, hogy itteni tartózkodása jelentőségéről nyilatkozatot adjon a sajtóirodának. Ez a következő:

— Bukaresti utam kizárólag genfi és londoni feladataimmal áll kapcsolatban. Azokból a hírekből, amelyek utazásomat belpolitikai kérdésekkel hozták összefüggésbe, épp úgy semmi sem igaz, amint alaptalanok a különböző fantasztikus híresztelések is a külpolitikai helyzetet illetőleg. Az uralkodó előtt ismételt volt alkalmam misszióm célkitűzéseiről és munkám részleteiről beszámolni és ehhez a Felsőjövőjének megnyerni. A király részéről tanusított kegy és bizalom kísér vissza utamon és teszi lehetővé számomra misszióm további teljesítését az ország érdekében.

A bukaresti sajtó részletesen foglalkozik Titulescu elutazásával és különösen azt vizsgálja, milyen külpolitikai eredményeket ért el a londoni nagykövet bukaresti tartózkodása alatt?

Az ellenzéki lapok azt hangoztatják, hogy a külpolitikai kérdésekben győzött Titulescu felfogása. A külügyminiszternek tulajdonképpen már Titulescut kell tekinteni, nem csak azért, mert a nagyobb külföldi konferenciákon és így elsősorban a leszerelési nagygyűlésen és a Népszövetség legközelebbi ülészakain ő fogja képviselni Romániát, hanem azért is, mert a londoni nagykövet utmutatásai szerint dolgozták ki azt a nagy koncepciójú külpolitikai tervet, amely hivatva van kiköszörölni azt a csorbát, amelyet a külföldön Ghica herceg külügyminiszter elhibázott iránya ejtett.

A Dimineata megállapítja, hogy Titulescu sikeresen eleget tett bukaresti tartózkodása alatt külpolitikai küldetésének. A lap hangsúlyozza, hogy a londoni nagykövet váratlan hazaérkezése és a vezető ellenzéki és kormánypárti politikussal folytatott tanácskozásai nem voltak kihatással a belpolitikai élet alakulására.

— Titulescu bukaresti utjának célja, írja a lap, az volt, hogy külpolitikai tájékoztatót nyújtson a politikai köröknek és ugyanakkor maga is tájékozódjék a politikai frakciók magatartásáról és állásfoglalásáról.

— Céltalan azt gondolni — folytatja a Dimineata — hogy Titulescu tárgyalásai a békeszerződés revíziójának kérdésével vannak összefüggésben. Ezt a problémát a londoni nagykövet sem az uralkodóval, sem az ellenzéki és kormánypárti politikussal és vezérférfiakkal folytatott tanácskozása alatt nem érintette.

Végül megjegyzi a Dimineata, hogy Titulescu az uralkodó teljes bizalmával,

dóan a legnagyobb odaadással igyekezett a mezőgazdasági adókat érdekeit érvényre juttatni. Ezek után valóban csak sajnálni lehet, hogy — amint értesültünk — éppen erdélyi többségi körökből eredő intrikák bizalmatlanná tették a miniszterelnököt e mozgalommal szemben s a letiltás következtében távolmaradt többségiük miatt sokat vesztek jelentőségükből az erdélyiek sorozatos tanácskozásai, amelyeknek eredményei kétség kívül nem eshetnek többé olyan sullyal latba a javaslat parlamenti tárgyalásain, mint ahogy ez egyrészes erdélyi front esetén elképzelhető lett volna.

megelégedetten elért sikereivel, távozott a fővárosból.

Miért nem sikerült a belpolitikai kísérletezés?

A Curentul Titulescu nyilatkozatával szemben fenntartja előbbi értesülését, mely szerint a lázas bukaresti tárgyalásoknak belpolitikai háttere is volt. A koncentrációt legújabb hírek szerint már az a körülmény buktatta meg, hogy Maniu nem tudott saját pártjával megegyezni. Titulescu és maga a király is megkérték Vajdát, hogy hozza közös nevezőre a nemzeti-parasztpárti véleményeket. Tegnap este Vaida értekezletet tartott a nemzeti-parasztpárt vezetésével, de a nemzeti kormányval kapcsolatos mély ellentéteket neki sem sikerült áthidalni.

A képviselőházi botrány utóhulláma

Tegnap jelentettük, hogy a nemzeti-párti kormány ellen tett gyanúsító megjegyzések miatt Popovici Mihály pénzügyminiszter lepofozta a szónoki emelvényről a gyanúsító Mares képviselőt. A képviselőház fegyelmi bizottsága harminc napos kitiltást javasolt Popovici ellen, amit a többség meg is szavazott, míg az ellenzék tüntetően kivonult a szavazás elől.

A bukaresti sajtó jórésze ha nem is helyesli, de érthetőnek tartja Popovici felindulását. Igen érdekes, hogy a nemzeti-parasztpárt politikai ellenfelei közül a Vlad Tepes-liga tagjai teljes mértékben helyeslik Popovici erélyes fellépését.

Mares egyébként kedden délelőtt provokáltatta Popovici Mihályt. Mares segédekül Cantacuzino tábornokot és Grigore Filipescut nevezte meg, míg Popovici volt miniszternek Ghelmetianu és Calinescu volt államtitkár a segédek.

Argetoianu válasza a kongrua-kérésekre

Bukarestből jelentik: A kamara keddi ülésén Popa lelkész képviselő a tanítók és lelkészek tarthatatlan helyzetéről interpellált. Argetoianu erre kijelentette, hogy ha még egy papképviseelő ezt szóvá teszi, mindig egy hónappal később fogja a papok fizetését kiutalni.

Rendőri sortűz a tüntető bányászokra

Varsóból jelentik: A dombrovi szénkerület munkásainak sztrájkja ma, kedden forradalmi jelleget öltött és 1500 bányász a tárnák előtt tüntetett, kommunista jelszavakat kiabálva. A rendőrséggel is összetűztek, amely sortűzet adott. Két halott és számos sebesült maradt a következtén.

Kőkorszakbeli temető nyomára bukkantak a Bánságban

(*Temesvár*). Miloia Joakim dr. a temesvári múzeum igazgatója nagy eredménnyel végzett eddig is régészeti ásásokat a Bánságban s a tavasszal folytatni fogja, az ősszel a közeli Parácon gazdag kőkorszakbeli telepet bolygatott meg, amivel a Bánság évezredek előtti életéről tárt fel sokmindent. A további munkától pedig még többet vár.

Intervju közben szó esik a tavalyelőtti ásásról. Sikerült a szörénymegyei Kavarán határában egy középkori templom alapfalait feltárni. Ez a lelet egész rejtély, — mondja Miloia dr. Már Pesty Frigyes magyar történetíró adott azon nézetének kifejezést, hogy a domb alatt — amelyet aztán most felástak, templommaradványoknak kell meghúzódnok. És feljegyezte, hogy egyesek véleménye szerint az a zárda állhatott ott, amelyben István királyi herceg (tulajdonképpen „ifjabb király”) 1263-ban a székely országgyűlést tartotta. Csak hogy maga Pesty mindjárt ki is jelenti, hogy az ezen vidéken levő Székelyországban volt országgyűlés. Klasszikus technikájú falazat került a napfényre, négyszögletes szanktuarium, amely az 1225-ben épült bulcsi apátsági temploméhoz hasonló. Mindez és a gót stílus a tizenharmadik századra utalnak. És a nyugati egyházra. Bár az építési stílusnak valami különös karaktere van és az sem lehetetlen, hogy a keleti egyházzal tartozott a monostor — mondja Miloia dr. És hivatkozik többek közt arra is,

hogy eddigi ismereteink szerint a pápai tizedlajstromokban felemlítve nincsen.

S a beszélgetés során szó kerül újból a paráci leletekről. A Temes kanyargó vize kikezdett egy halmot. Arról a helyről már évek óta kerültek értékes leletek a temesvári múzeumba. Most szabályszerű ásással nagyszabású kőkorszakbeli telepet állapítottak meg. Tiszára csak kőből, csontból és agyagból való tárgyak kerültek elő ezerszámpár. S egy szemérmnyi érsem. Házi, harci, halászat-vadászatra való eszközök. A legprimitívebbektől a finoman csiszoltakig. Megtalálta az igazgató az emberi lakásokat is. Sövényvel átfont cölöpökre tapasztott sárkunyhók voltak ezek, a megkeményedett sár megőrizte a sövényzet lenyomatát. Kunyhók, amilyeneket faluhelyen sokszor ma is látni. Talált egy kőkorszakbeli esontvázat: az összedől ház üthette agyon többszer év előtt azt az embert. S a hiúság jeleit találta: kőből csiszolt ékszereket. Meg átfurrt vadkan-agyart.

Miloia igazgató most a kunyhók egymáshoz való viszonyát akarja megállapítani. Különösen gazdag eredményt vár a telep temetőjének feltárásától.

... És ha a kedvező időjárás beáll, kézbe kerül ásó, kapa. S a ma tudománySZOMJAS ember e zredéves álmokat fog megbolygatni. Emberekét, akik néhány ezer esztendővel közelebb esnek a teremteshez, mint mi. Sch.

Egy kolozsvári kőműveslegény, akiben a Bolyaiak lángelméje ébredt fel Budapesten

Budapest, (Saját tud.) Kolozsmegyében, Magyarfenesen 1908 október 12-én egy fiúcska született: Kun Kuti Márton. Faluja iskolájában hat elemi végzet. 1923-ban (tizenöt éves volt akkor), elment Kolozsvárra kőművesinasnak. Valahogy bejut az egyetemi könyvtár épületébe, megismerkedik a könyvtári szabályokkal s e től fogva minden szabad idejét a könyvtárban tölti, ahol újabb és újabb ismeretek szerzésére nyílik alkalm.

Az 1925-26. év telét otthon tölti szülőfalujában és ekkor, hogy kiegészítse hiányos tudását, számtantánulásra adja magát a kis Kun Kuti Márton. Nehezen ment, de csakhamar rájött sok olyan dologra, ami megkönnyítette számára a számtant és megkedvelte vele — a geometriát. 1926. év végén már a dolgok végoka kezdi foglalkoztatni. Könyveket szerez. Megismerkedik a tudományos irodalom legértékesebb műveivel. 1926 októberében fel szabadul mint kőműves legény. Az első keresményéből megszerzi dr Lévy Ede algebráját. És ekkor kialakult lelkeiben a matematikai tudomány szépsége. Egy év múlva

61 pontban szigorú éretelvéket állít föl a maga számára

s ez elvei betartásával egy év alatt 5000 lej „lőké” gyűjt össze, amit önmaga tovább művelésére akart fordítani. De az apja megbetegszik. Kun Kuti Márton pedig jó fiú. Egész megtakarított pénzét odaadja az apja gyógyítására. Úgy érzi ugyan, hogy minden terve felborult, de azért nem csügged. S a véletlen is közbejárt.

Az építési cég mérnöke felfedezi a kőműveslegény nagy matematikai tudását, az egyik kolozsvári lap cikket ír róla. A cikket átveszi egy angol lap, amely egy angol ur, Mr. Cuthbert Grundy kezébe kerül. Az angol ur 5 fontot küld Kun Kuti Mártonnak, s ezt a pénzt dr Sulyok István közvetíti.

A székely legény új erővel lát tanulmányai folytatásához. Belemélyed a differenciál-és integrál-számításba, az Bolyai és Labacsévszky-féle geometriába, az atom-fizikába, a relativitás elméletébe, sőt a legújabb kvantumelméletbe is.

Kolozsváron Antal Márk veszi kezébe

Kun Kuti Márton tanítását és a fizikán kívül németre és franciára is megtanítja.

Néhány év előtt aztán 2 pengővel a zsebében fölmege Budapestre, ahol Barabás Endre főigazgatóhoz kerül. Barabás maga is szegény ember. De felismeri a székely legény tehetségét s bemutatja Beké Manónak, a legkiválóbb magyar matematikusnak, Kovessligethy, Tass Antal és Steiner Lajos tudósoknak, akik nagy elismeréssel nyilatkoznak róla.

Kun Kuti Márton tehetségét azóta kivizsgálta Fehér Lipót, Suták József, Tanga Károly, pénteken pedig magához hívatta Szily Kálmán műegyetemi professzor, kultusz-államtitkár, aki kilátásba helyezte, hogy Kun Kuti Márton ez év decemberéig magánúton leteheti a vizsgát a nyolc középiskoláról, úgy hogy érettségivel a kezében, beiratkozhatik az egyetemre és így életét valóban a matematikának szentelheti.

S hogy a székely zseni tanulását biztosítsa, a jószágos Barabás Endre főigazgató megalakította a „Kun Kuti Márton gyámoltató Egyesületet”, amelynek tagjai havonta 3 pengővel járulnak hozzá a fiatalember taníttatásához.

Kun Kuti Márton azonban önzertes ember. Nem akarta elfogadni gyámzüleitől a pénzt. Barabás főigazgató azonban megnyugtatta:

— Te fiam, igenis kölcsön kapod tőlem és gyámzüld-társaságod minden tagjától ezeket a pénzeket, amelyeket annakidején kamatos-kamatostul vissza, illetőleg tovább kell adnod. En is csak kölcsönt törlesztetek. Magam is szegény gyerek voltam és bizony nem emlékszem ma már, ki mindenkítől kaptam egy szerető simogatást. De kaptam, az bizonyos. Ezt most törleszttem. Különbben pedig — és ezt jegezd meg magadnak egész életedre — *Krisztus indította útjára a szeretetet, amelyet az idő végéig kötelessége minden embernek tovább adni.*

Egészen bizonyos, hogy az új Bolyai — a székely kőműves — kamatos-tól vissza fogja adni az emberiségnek, amit tőlük kapott.

KIS HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Németországban nemesak panaszkodnak a munkanélküliség miatt, hanem erőyes kézzel hozzá is fognak a nagy szociális baj gyökerez megoldásához. Ennek a programnak tengelye az a törekvés, mely a fölöslegessé vált ipari munkásságot mezőgazdasági tereken igyekszik foglalkoztatni. Ebben az esztendőben 16.000 ilyen családi teleprek megteremtését irányozták elő. Ezeket az új kis mezőgazdaságokat a nagyvárosok körül helyezik el. Egy-egy gazdaság céljaira 2500 márka olcsó kölcsönt ad az állam. A földterület megszerzése, a lakóház s a melléképületek megépítése viszont átlag összesen 3000 márkába kerül, úgy, hogy 500 márka tartalékkal már új életlehetőségeket teremthet magának a német munkás. Ez az összeg, mely 20.000 lejnek felel meg, nálunk a munkanélküliek gazdasági erejével mérve soknak látszik, Németországi viszonylatban azonban egészen csekélynek mondható s biztos sikert ígér a kolonizációs mozgalomnak.

Bulgáriában tudvalevőleg az általános hadkötelezettség mintájára általános közmunkakötelezettség áll fenn, mely a nőkre is kiterjed. Ez a közmunka-szervezet 1921—1920. évek között 2578 kilométer országutat épített, a Duna mellett Lovovitz közszégnél 52 kilométer hosszú hatalmas gátat emelt s ez által 17.000 hektár termőföldet nyert. Ezenkívül pedig hidakat, vívezetéseket épített, középületeket emelt, vasúti töltéseken dolgozott s tudományos ásítások szolgálatában állott. 1929-ig, tehát 8 év alatt 1195 millió leva értékű munkát teljesített. A közmunka szervezet üzeme eleinte veszteségekkel járt. 1922—1923. évben csaknem 62 millió leva volt a hiány. 1924—25-től kezdve azonban haszonnal kezdett dolgozni s ez a haszon 1929—30 költségvetési évben már 182 millió leva nyereséget jelentett. Ez azonban csak az anyagi haszon. Azt az erkölcsi hasznót, amit az egész lakosság kivételével együtt dolgozása az ország érdekében s az állampolgári nevelés dolgában jelent, pénzszel nem lehet mérni.

Indiában a bojkott mozgalom 5 hónapja alatt, — az elmúlt év áprilisától—augusztusig — az angol bevitel értéke az előző 438 millió rupiával szemben 512 millió rupiára esett. Az indiai egész importszükségletnek Anglia ma már csak 50 %-át szolgáltatja, holott még csak néhány évvel ezelőtt is az egész indiai bevitel angol volt. Az elvesztett pozíciókat az Egyesült Államok, Japán és Németország vették át. Hogy mekkora India jelentősége az angol világgazdaság szempontjából, akkor ítéljük meg helyesen, ha szemlélt tartjuk, hogy az Indiában beruházott angol tőke 700 millió font sterlingre rug, ami ma is mintegy 400 milliárd lejnek felel meg.

Bécs városában 1931. év folyamán 1.8 millió lakos mellett 3085 öngyilkosság történt, kik közül 1514 volt a férfi és 1569 a nő. Meghaltak ezek közül összesen 1085-en, 644 férfi és 441 asszony. Mig az elmúlt években az öngyilkosságok okai között családi perpatvar és boldogtalan szerelem vezettek, addig az elmúlt esztendőben legtöbbször a munkanélküliség és nyomor volt az ok.

Jeruzsálemben 1931 december folyamán pányzlám kongresszust tartottak, melynek még igen nagy politikai kihatása lehet. A kongresszus első sorban a *cionista telepítések ellen* irányult és kimondotta a Palesztinában zsidómunkával készült áruk bojkottját. Elhatározta a kongresszus azonban azt is, hogy megszervezi a mohamedán miszsiót s a Korán vallását nemesak Ázsia és Afrika népei között, hanem Európában is terjeszteni fogja. A határozatok végrehajtására a kongresszus állandó irodát szervezett, melynek élére a jeruzsálemi nagymuftit állította.

K. E. Wortham angol író „*The delightful Profession*” cím alatt megírta *VII. Eduard angol király* életét. Ez a munka megerősíti azt a régi híresztelést, hogy a király közvetlenül halála előtt katolikus vallásra tért át. A könyv elmondja, hogy a király már trónraléptekor éppen csak elismogta az angol koronázási eskünek egy élesen katolikus-ellenes mondatát, melyet azóta tördöltek is a szövegből s bár a szertartás mestere megismételte előtte a megérthetetlenül elhangzott mondatot, a király hallgatással válaszolt. Halála előtt 14 nappal Lourdes-ban járt. A cantenbury-i érseket végzetessé vált betegsége alatt egyszer sem engedte magához, néhány órával halála előtt azonban magához hívatta a katolikus vikáriust, aki egy órát töltött ágya mellett. Bár semmi értesülés arról nincsen, hogy ez a beszélgetés miről folyt, sok jel arra mutat, hogy a király katolikus hitvallást tett. Bizonyos azonban az, hogy *Canterbury* érseket csak akkor engedték a betegszobába, amikor a király már eszméletét elvesztve agonizált.

Sangh...
va három
tudta had
Kiang-War
sel tartják
kinaiak h
lött. A jap
500, a val

Ugylát
tus keletk
jüket. Erő
nai negyed
ták. A kin
más ellen
érdekében
Kai-Sek tá
dultak a
a csapatok
jól szervez

A jap
nyuganis e
nem lehet
veszteségg
tetni, hogy
reit és e
dihajó és
Valószínű
seket kapr

Sangh...
szerint a
vát. A jap
kedését a
niaik utóbb
jobb szárny
gia bekerít
események
des teljes

Magya...

Katon...
több oka
ghai előtt
olyan neh
egyik az,
bátrabban
keznek, m
lenségeik
részből a
részből pe
gyülelésük
minden ha
tött katon
sége, hogy
szinte „cse
dobni, me
len viszon
idő kell, n
szervezési
érvényre t
gyelhetjük
hét óta Sa

Hogy
milyen az
alig lehet
tet néhány
kezdté me
hajózott
meg. Japá
ezernél töl
Ezzel szer
felől olyan
is tehető
Többre a
negyven—
előhaladás
kívül poli
Japán m
Mandzsuri
különáll
rül nincs
katonai, s
csak pres

Csak százharminc méterrel tudott előrehaladni a japán támadás

Állítólag a japánok megszüntették a hadműveleteket

Sanghaiból jelentik: A japán offenzíva három nap alatt mindössze 130 méterrel tudta hadvonalát előbbre vinni. A kínaiak Kiang-Wangban kétségbeesett erőszakkal tartják állásaikat. Jelentések szerint a kínaiak hozzávetőleges vesztesége 500 halott. A japánoké hivatalos jelentés szerint 500, a valóságban azonban jóval több.

Ugylátszik, hogy a kínaiak a konfliktus keletkezése óta jól használták fel idejüket. Erős állásokat építettek, Sanghai kínai negyedének minden uccáját eltorlaszolták. A kínai tábornokok, akik eddig egymás ellen harcoltak, ugylátszik, most a cél érdekében összetartanak. Seng és Csiang-Kai-Sek tábornok csapatai együttesen indultak a nanking-sapeji harcra. Ezek a csapatok pedig katonai mértékkel mérve, jól szervezettek.

A japánok helyzete nagyon nehéz, ugyanis erőd-vonal előtt állanak, amelyet nem lehet egykönnyen áttörni. A japán veszteségkimutatásból arra lehet következtetni, hogy Uyeda tábornok kiméli embereit és eddig inkább csak a repülőgép, hadihajó és tankoknak adott nagyobb teret. Valószínű, hogy a japánok újabb erősítéseket kapnak és újra kezdődik a roham.

Sanghaiból érkező semleges jelentések szerint a japánok megszüntették az offenzívát. A japán hadvezetőség váratlan intézkedését annak tulajdonítják, hogy a kínaiak utóbb visszaverték a japán hadsereg jobb szárnyát s a megújított kínai stratégia bekerítéssel fenyegette őket. Az utóbbi események következtében az ellenségeskedés teljes megszüntetését várják.

Magyarázat a japán sikertelenségről

Katonai szakértők véleménye szerint több oka van annak, hogy a japánok Sanghai előtt az újabb harcok során is csak olyan nehezen tudnak előrehaladni. Az egyik az, hogy a kínaiak szívósabban és bátrabban harcolnak és kitartóbban védekeznek, mint azt a világ és valószínűen elvárásuk is elvárták volna. A lelkesedést részben a nemzeti tudat fellángolásából, részben pedig a japánok elleni mérhetetlen gyűlöletükből merítik. A második pedig a minden hajó- és partraszállással összekötött katonai műveletek hátránya és nehézsége, hogy a csapatokat csak egymásután, szinte „cseppenként” lehet csak a harcba dobni, megfelelő felderítés nélkül, ismeretlen viszonyok közé. Aránytalanul hosszú idő kell, míg a támadó teljes számbeli, szervezési és főleg fegyverkezési fölényét érvényre tudja juttatni. Ezt az esetet figyelhetjük a most már több, mint három hét óta Sanghai körül folyó harcokban is.

Hogy a kölcsönös erőviszony pontosan milyen, azt a sok ellentmondó hírből alig lehet kihámozni. Japán a hadműveletet néhány tengerész-gyalogsági századdal kezdte meg, amelyeket lassanként egy áthajózott hadosztály ezredeivel erősített meg. Japán részről tehát így tizenöt—husz ezernél több harcos nem lehet ott akcióban. Ezzel szemben a kínai csapatok létszáma felül olyan hírek vannak, hogy 200 ezere is tehető, azonban ez nem valószínű. Többre a kínai csapatok száma sem tehető negyven—ötvenezerrel. — A japánok lassu előhaladásának a katonai magyarázaton kívül politikai magyarázata is lehet. — Japán már Genfben kiemelte, hogy Mandzsuria és Sanghai két teljesen különálló eset. Lehet, hogy Sanghai körül sincsenek is komoly szándékaik, sem katonai, sem politikai értelemben. Inkább csak pressziót akarnak gyakorolni Ki-

nára és némileg a nagyhatalmakra is. A későbbi események folyamán talán inkább csak Mandzsuriában akarják pozíciójukat ilyen látszatelőtörésekkel megerősíteni, melyeket a kellő pillanatban abba fognak hagyni.

A japán kormánypart az inflációs politikával győzött a képviselőválasztásokon

Újabb hírek szerint a kormányon ülő konzervatív párt fölényesen győzött a japán választásokon. A választási siker azzal magyarázzák, hogy a falusi nép rendkívül megelégedett a kormánypart inflációs politikájával. Ez az infláció lehetővé tette, hogy a falusi nép a terményeit könnyebben és jobb áron értékesíthesse.

A szociáldemokraták kitartanak Hindenburg mellett, a Stahlhelm Düsterberget jelöli elnöknek

Berlinből jelentik: A német Stahlhelm és nemzetipárt hétfőn véglegesen döntött az elnökválasztás kérdésében. A két párt közös jelölttel indul a választásra. Ez a jelölt Düsterberg, szolgálaton kívüli alvezetős. Hamburgi jelentés szerint egy ott tartott ülésen Löbe, a német birodalmi gyűlés elnöke kijelentette, hogy a német szociáldemokrácia nem fog jelöltet állítani az elnökválasztásra, hanem Hindenburg mellett vonul fel, mert megtanult benne bizni.

A magyar-osztrák-cseh vámterületi egység megteremtését sürgették a magyar képviselőházban

Budapestről jelentik: A képviselőház keddi ülésén napirend előtt Pakots József (demokrata) Borah szenátorának a clevelandi Szabadságnak adott nyilatkozatát teszi szóvá. Előadja, hogy Borah szenátor Laval washingtoni látogatása alkalmával a francia világlapok kiküldött munkatársai előtt kijelentette, hogy a békszerződések revíziója nélkül meddő és céltalan a kibontakozás keresése. Ezt a kijelentést annak idején a közvélemény és politika csak futólagos, át nem gondolt megnyilatkozásnak minősítette. Erre az állásfoglalásra és magatartásra cáfol most rá Borah szenátor a clevelandi Szabadság c. lapban, ahol nagy és meggyőző határozottsággal követeli a békszerződések revízióját, amit Európa számára az egyedüli kivezető utnak tart. A nyilatkozat végén a magyarbarát amerikai szenátor hangsúlyozza, hogy kitűzött céljért minden erejével, sőt még erején felül is fog küzdeni.

Pakots József tolmácsolja a magyar nemzet őszinte halálját a kiváló amerikai politikusnak. A demokrata képviselő beszédét pártkülönbség nélkül a Ház minden oldalán lelkes és hosszantartó tapsal fogadták.

Ezután a Ház áttért a napirendre. Eckhardt Tibor független keresztény párti a földbirtokrendezés pótlásáról szóló törvényjavaslathoz szól hozzá. Hangoztatja, hogy Magyarországnak a kivételes kedvezményű vámszerződések helyett — amit román részről Manolescu és Madgearu mi-

London katolikuskai a leszerelésért

Londonból jelenti a „The Univers”: A leszerelés sikeréért mondott nagymise után, a londoni Westminster székesegyházban Howlett kanonok tartott beszédet, amelyben főlegemelte, hogy X. Pius pápa háromszor is visszautasította a kérést, hogy áldja meg az osztrák hadsereget a háború idején.

— X. Pius, mondotta a szónok, látta a veszfelhőket tornyosodni s teljes erejéből iparkodott megakadályozni a kitörő vihart. Mikor az osztrák követ kérte, hogy áldja meg az osztrák csapatokat, azt felelte, nem. A kérést megismételték, de hasztalan. Végre a követ azzal a hozzáadással iparkodott erősíteni kérését, hogy maga a császár kívánja az áldást serege részére. X. Pius csak ezt felelte: „A békét megáldom, a háborút nem”.

— Utóda, XV. Benedek szívtépő felhívást intézett a nemzetekhez és uralkodóikhoz, hogy szüntessék meg a harcot. Ugyanazon év novemberében legalább egy rövidke karácsonyi fegyverszünetet kért, hogy a béke fejedelmének születésnapja ne találja halálos küzdelemben a keresztény nemzeteket, de a nemzetek folytatták az öldöklést.

— A békéért való küzdelmeinknek — mondotta a szónok — lélekből kell származniok, különben értéktelenek. A csupán természetes érdekeken és kereskedelmi, gazdasági egyezményeken alapuló béke-eszmények önzök.

A nottinghami káptalani vikárius, Payne egy Derbyban tartott beszédében főlegemelte, hogy a népek végre kezdik meggondolni XV. Benedek igéit, aki a hadviselő feleket leszerelésre, háborus adósságok és kártalanítások megszüntetésére intette.

niszterek sürgették Genfben a Dunamenti mezőgazdasági államok között — inkább vámterületi egység megteremtésére van szükség. Ez nemcsak a gazdasági fellendülés, hanem Páneurópa felé vezető egyetlen út. A német-osztrák vámszövetség, az Anshluss meggyűlöletének érzékenyen érintette a középeurópai gazdaságpolitikát.

— Magyarországnak — hangoztatja a szónok — mindenekelőtt Ausztriával és Csehszlovákiával vámunióra kell lépni, majd ebben az irányban haladva, soros kapcsolatot kell teremteni Olasz- és Németországgal. (Taps és éljenzés a Ház minden oldalán).

Visszhang Maniu keleteurópai szövetségtervére

Budapestről jelentik: Maniu Gyula volt miniszterelnöknek a román ifjúsághoz intézett szövegével vezércikkben foglalkozik a Budapesti Hírlap. A szöveg hangja arra enged következtetni, — írja többek között a lap, — hogy Maniu szükségesnek látja az őszinte, becsületes együttműködést a szomszédállamokkal és elsősorban Magyarországgal. Ahogy Maniu férfias puritánságát ismerjük, hinnünk kell ennek a szándéknak igaz és őszinte voltában. De az együttműködésnek erős Magyarország és erős Románia az előfeltétele. Belátjuk, hogy a múltban történtek hibák — írja a Budapesti Hírlap, — de retorziókat nem lehet alkalmazni és minden ellenszenvet sürgősen ki kell küszöbölni.

HIREK

Felelős szerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **Dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

1440
február
23.

Mátyás király születése

A mai gyermekek között, sajnos, igen sokan vannak, akik hallották ugyan Mátyás király nevét, de a romániai bölcsek iskolái oktatás legnagyobb dicsőségére, sejtelmük sincs róla, ki volt Mátyás, az igazságos? A mi gyermekkorunkban még legendákat meséltek róla. És mindkettő nem egyszer álmództunk arról, milyen jó lett volna az ő korában élni s apródkodni udvarában. Később serdült fejjel sőtymászatokról álmództunk, majd vitézi bajvívásokról és diadalmas csatákról, de később beértük volna az azal is, ha udvari költők lehettünk volna Budavárán... Gyermekkorunk rég elszállt, a rohanó idő egyre messzebbtűnő multba sodorta Mátyás büszke fejedelmi alakját, s a legendákat, melyek róla keltek, egyre jobban elkoptatja az idő. Vitézi tornák: ma már nem vívatnak királyi udvarokban, szépséges fejedelmi asszonyok kegyeiért lándzsát nem törnek vérmes daliák, — sőt még udvari költők sem zengenek hősi regéket uruk dicsőségéről, Kinizsi Pálok sem születnek ma — bár az egész világon kenyérmezei csatát vív ma az emberiség — a megélhetésért... Azonban Mátyás király nemcsak dicsőséges harcáiról és igazságszeretéről maradt egyedülálló a magyar történelemben, hanem azért is, mert a magyar nemzeti kultúrálódás az ő uralkodása alatt vett igazi lendületet. Tudósokat, költőket, művészeket gyűjtött maga köré s 1472-ben az ő támogatásával vette kezdetét a magyar könyvnyomtatás is. Császárok, királyok, sőt köztársasági elnökök előtt is példaképül lebeghet ma is Mátyás király legendás alakja. Ő egyetemet alapított, míg a mai „kultur“-korban becsukját az egyetemeket. s az egyetlen magyar király, akiről még a szláv népek mondáiban is úgy emlékeznek meg, mint az igazságosság eszményi alakjáról. Kolozsvárott született, ahol ma is áll még szülőháza, melyet 1888-ban emléktáblával láttak el. Szobrát (Fadrusz remekét), 1902-ben leplezték le a kolozsvári főtéren.

Időjárás. A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint változó időjárás várható, északi légáramlással, kisebb lecsapódásokkal és különösen keleten süllyedő hőmérséklettel.

Meghalt a szegedi fogadalmi templom építője. Budapestről jelentik: Reich Béla, a magyar műépítészek egyik legkiválóbb művésze, akinek utolsó és főműve a gyönyörű szegedi fogadalmi templom volt, 51 éves korában meghalt. A kiváló műépítész halála nagy vesztesége a magyar művészeti életnek s országszeremély részvétet váltott ki.

Május 1-ig ne legyen zálogházi árverés. Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári zálogházi betétesek jelentésmes memorandumot adtak be tegnap a városnak, amelyben azt kérik, hogy az összes kifizetett zálogházi árveréseket halasszák el május elsejéig. Az interimar-bizottság mai ülésén foglalkozott a memorandummal és úgy határozott, hogy a zálogházi árverések dolgában a betétesek mellé áll. Előterjesztést tett az interimar bizottság a kereskedelemügyi minisztériumhoz, amelyben kéri, hogy május 1-ig halasszák el az összes kolozsvári zálogházi árveréseket s egyúttal adjon ki olyan rendeleteket a minisztérium, melyek hosszabb időre szabályozzák a zálogházi árverések módozatait és kizárják a mind gyakrabban mutatkozó visszaéléseket.

Hóviharok mindenfelé. A Pó-völgyében emberemlékezet óta elő nem fordult havazások vannak. Mantuanában a hőmérséklet elérte a fagypont alatt levő 18. C. fokot. A törökországi Trapezunban, Anatóliában a hóviharok megrongálták az országutakat s megakasztották a forgalmat. A spanyol Teruel tartomány több községéből a hó miatt lehetetlenné vált a környékekkel való érintkezés. A lengyel vilnai kormányzóságban a nagytömegű hó és roppant hideg egész farkascordákat terel össze s hajt a községek közelébe. A molodecsnói határvidék vadászárságai külön harcot indítottak a farkasok ellen. Egyetlen ilyen vadászat alkalmával tizenöt farkast terítettek le.

Máramaroszigetről jelentik: Egész Máramarosmegye területén az utóbbi napokban óriási havazások voltak, mik a közlekedés terén zavarokat idéztek elő. Az alacsonyabb fekvésű domboldalakon a hó magassága az egyméter 80 centit is eléri. Emellett a hideg egyre tart, a reggeli hőmérséklet eléri 0 alatt a C. 26, 28 fokot.

Mi történt a nagybányai hadirokkantak nyugdíjával? Nagybányáról jelentik: Még 1929-ben, a Maniu-kabinet egészségügyi minisztere átiratban értesítette a Rökkantszövetséget, hogy az egyesület a következő összegekkel szerepel a költségvetésben: segély 57 millió, otthonok felállítására és az elhelyezettek ellátására előirányoztak az özvegyek és árvák részére 82 millió 964.020 leit, a hadirokkantaknak pedig 7.928.950 leit. Természetes, hogy mindezt csak ígéret maradt és az otthonokból sem lett semmi. Ellenben, míg a regátban 2000 leies nyugdíjakat fizet az állam a hadirokkantaknak, addig — pld. a nagybányaiak havi 80—100 lejt kapnának, ha — a kincstár kiutálná azokat. A nagybányai kerületben 56 község 793 hadirokkantja, árvája és özvegye már fél éve nem kapta meg nyugdíját, annak dacára, hogy a törvény szerint e kisebb összegű nyugdíjakat negyedévenként előre kell kifizetni. A hadirokkantakat és özvegyeket Szatmár megyében igen sok község azzal is megkárosítja, hogy a törvény rendelkezéseinek ellenére utadót fizetnek velük, ami alól pedig mentesek. Ez utadókról nyugdíjakat adnak ugyan a körjegyzők, de nem könyvelik el azokat, mert hiszen ezekre az összegekre az állam nem is reflektál. Felhívjuk e visszaélésekre az illetékes hatóságok figyelmét s követeljük a hadirokkantak nyugdíjának sürgős kifizetését!

Nyugdíjfizetésre 37 lej maradt a nagybányai adóhivatalban. Nagybányáról jelentik: A nagybányai adóhivatalhoz rendelt érkezett a szatmári pénzügyigazgatóságtól, amely kimondta, hogy a befolyt adókból es taxákból egy hónapot fizessenek ki a nyugdíjasoknak, ami pénz pedig ezen felül marad, vigyék be Szatmárra. A nagybányai adóhivatal főnöke, Juga Jusztin néhány százezer lejt be is vitt Szatmárra. Cucu szatmári pénzügyigazgató megkérdezte: maradt-e pénz a nyugdíjfizetésekre? Juga Jusztin igennel felelt. Cucu pénzügyigazgató nem akarta ezt elhinni, gépkocsiba ült lugával s átrobotgok Nagybányára, ahol az adóhivatali páncélszekrényben mindössze 37 azaz harminché lejt találtak. Juga adóhivatali főnök minden pénzt Szatmárra vitt a nyugdíjasok elöl. De vissza nem vitte senki...

A varjak kivájták a szemét. Nagybányáról jelentik: Faine Joan dombrovciai földműves a hetivására Nagybányára ment, ahol korcsmákban és rokonokkal temérdek pálinkát ivott. Részeg fővel gyalog igyekezett haza, de közben a réten elesett és halálra fagyott. Mire megtalálták, a varjak már kivájták a szemét.

A belga király leszállította civillistáját. Bruxellesből jelentik: Albert belga király a mai nehéz gazdasági viszonyokra tekintettel évi tizmillió frankos civillistájának 15 százalékról lemondott.

Éles ellentét a vendéglősök és a rendőrség között. Temesvárról jelentik: Huszonnyolc temesvári vendéglős ellen tett ma feljelentést a rendőrség a járásbírósnál a vasárnapi munkaszüneti rendelet be nem tartása miatt. Már régebben nézeteltérés támadt ebben az irányban a rendőrség és vendéglősök között. Ez utóbbiak ugyanis azt állították, hogy csak a falusi vendéglősök tartoznak vasárnap zárva tartani. Városokra ez nem vonatkozik. A rendőrség viszont hivatkozott arra, hogy a törvény világosan kimondja, hogy éttermekben például csak az étkezés ideje alatt lehet italt mérni és ezek a rendelkezések a városi éttermekre is vonatkoznak. Ennek következtében az elmúlt vasárnap délelőtt a rendőrség razzitát tartott, aminek eredményeként 28 olyan helyiséget talált, amely — vasárnap dacára — nyitva tartott. A feljelentettek között szerepel Mednyánszky István is, aki a vendéglős ipartársulat elnöke. Ez bizonyítja leginkább, mennyire abban a hitben éltek a vendéglősök, hogy a munkaszüneti rendelet csak a falusi vendéglősökre vonatkozik. A járásbírósnak fog végérvényesen dönteni. A rendőrség különben most a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendelet betartását a különböző vállalatoknál és hivataloknál is szigorúan ellenőrzi, mert tudomására jutott, hogy egyes helyeken vasárnap is dolgoztatnak.

Április óta nem kaptak fizetést a nagybányai tanítók. Tudósítónk jelenti: A nagybányai tanítók április óta nem kapták meg fizetéseiket. A tanítók között igen nagy az elkeseredés, mert a hitelük is kiapadt s kölcsönhöz sem tudnak jutni. Hogy mikor juthatnak fizetésükhöz, senki sem tudja.

Csak hat és félmillió lej van Kolozsvár uccáinak rendbehozatalára. Kolozsvárról jelentik: A mérnöki hivatalnak az utakról és uccákról készített kimutatása siralmas adatokat sorakoztat fel a közlekedési utak állapotáról. A jelentést a mérnöki hivatal benyújtotta az ideiglenes bizottságnak, de javulást azonban ebben a tekintetben nem igen lehet várni. Ha tavaly az utak karbantartására előirányzott nyolc és félmillió lej nem volt elegendő a városnak, még kevésbé lesz elég az a hat és félmillió lej, amit a belügyminisztérium a költségvetésben erre a célra engedélyezett. És vajjon ez a pénz e célra rendelkezésre áll?

Kolozsvár társadalma kell, hogy megemntse a csődbejutott segélyezést. Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári városi tanács a munkanélküliek számára élelmiszer-bonokat adott ki. Az akció a napokban csődbe jutott, mert a fűszeresek a bonokat fedezet hiányában nem váltották be. Ennek az lett a következménye, hogy a munkanélküliek előzőléték a Ferenc József-uti népkonyhát és ingyen melegeződött, úgy, hogy a népkonyhán a tervezett hatszáz ebéd helyett ezerháromszáz ebédet és hatszáz teát kellett naponként kiadni. Felös, hogy így a népkonyha fenntartására előirányzott alapot nemsokára kimerítik. Kolozsvár vezetőköréi ennél fogva társadalmi gyűjtést határoztak el, melyet önkéntes vállalkozók végeznek. Kedden kezdik meg. Igazolványokkal felszerelve, társzekerekkel járják be a város főbb uccáit s házról-házra menve, pénzt, cipőt, ruháment, élelmiszert, szóval mindent elfogadnak, aminek a szegények és a munkanélküliek hasznát vehetik. A háztulajdonosok Szövetsége választmányi ülésén dr. Kozma János közjegyző elnök indítványt tett, hogy a nélkülözö munkanélküliek számára a háztulajdonosok körében gyűjtést indítsanak, s az adakozást az elnök ezer lejjel megkezdte. Az elnökség kéri a háztulajdonosokat, hogy szívesen működjenek közre ebben a társadalmi akcióban, de csak azokra a gyűjtővekre adjanak, melyeket dr. Kozma János elnök és dr. Bartha Ignác főtitkár irtak alá.

Az ügyvédek beszédei után is bélyegilletéket kell fizetni. Az ügyvédi segélypénztár alap növelésére, az új ügyvédi törvény előírta a perbeszédi bélyegilletéket. A bukaresti Ügyvédi Kamara, amely felhatalmazást kapott a perbeszédi bélyeg kibocsátására, most értesítette az ország összes ügyvédi kamaráit, hogy a perbeszédi bélyeg illetékek március elsejével törvényesen életbe lépnek. A járásbíróhatáskörébe tartozó bűnügyek után 2 lejes, a polgári perek után 5 lejes perbeszédi bélyegilletéket kell fizetni, felebbezések, vagy felfolyamodások esetén a törvényszéknél 10 lejes perbeszédi bélyegilletéket ír elő a törvény. A törvényszék, mint elsőfokú bíróság előtt az egymillió lejt meg nem haladó bűnügyekben, polgári és kereskedelmi perekben 20 lejes, az egymillión felüli polgári és kereskedelmi perekben 30 lejes perbeszédi bélyegilleték fizetendő. Bűnügyekben a kir. tábla előtt 30 lej, polgári, kereskedelmi és pénzügyi perekben 40 lej, a semmitőszék és esküdtszék előtt minden esetben 50 lej fizetendő. Egyéb hatóságok előtt minden esetben 10 lej; az ügyvédek által szerkesztett és egymillió lejnél kisebb értéket képviselő hivatalos íráskorok után 10 lej, az egymillió lejen felüli értéket képviselő íráskorok után 20 lej fizetendő. **A perbeszédi bélyegilletékeket minden esetben az ügyvéd saját jövedelméből fizeti, s ha ezt az illetéket a kliensétől szándékszik behajtani, a törvény éppen úgy bünteti, mint abban az esetben, ha a bélyegeket alkalmazását megtagadja.** A perbeszédi bélyegilletékek fizetése alól a törvény felmenti az állami, megyei és községi ügyvédeket és a jótékony egyesületek jogi képviselőit, ha az egyesület érdekeit védi. A perbeszédi bélyegeket árusítását a monopóliumhivatalok és trafikok rövidesen megkezdik. Szép-szép, de ki hiszi el, hogy a perbeszéd félyegét nem a kliens fogja megfizetni?

A Magyar Tudományos Akadémia kladta a Vojnich-díjat. Budapestről jelentik: A Magyar Tudományos Akadémia a legkiválóbb magyar színműre kitűző Vojnich-éremet Vojnovich Gézáknak ajánlotta fel. A jelentést Szász Károly terjesztette elő, kiemelve azt a tényt, hogy az elmúlt év legkiválóbb irodalmi és színházi értéke Vojnovich Géza „Magyar Passió” című színműve volt, amely egyaránt nyeresége a magyar irodalomnak és magyar színművészetnek.

Végrehajtás az állam ellen egy kistisztviselő érdekében. Temesvárról jelentik: Hétfőn szenzációs foglalás történt az állam terhére a temesvári vámhivatalban. Ugyanis az állam egy évvel ezelőt elbocsátott szolgálatáról egy pénzügyi kistisztviselőt, aki beperelte az államot. A temesvári tábla kötelezte az államot, hogy ezévi költségvetésébe vegyen fel 90 ezer lejt, végkielégítésül ennek a tisztviselőnek. Hétfőn aztán megjelent a temesvári pénzügyigazgatóságon dr. Dobrin ügyvéd, az elbocsátott tisztviselő jogi képviselője és követelte az összeget, amely kamataival azóta 100 ezer lejre emelkedett. A pénzügyigazgató kimutatta, hogy a kasszában levő pénzek nem államiak, hanem részint különböző érdekeltségeké, részint nyugdíjfizetésre szükséges összegek. Azután a város-hoz ment az ügyvéd s mikor meggyőződött róla, hogy ott sincs állami pénz, a vámhivatalhoz ment. Itt a portarel utján lepecsétellette a kasszát és a masnapi bevételt kliense részére foglalta le.

Tűz a gyimes-barackosi fűrészgárbán. Csikszeredáról jelentik: Szombaton éjjel kigyulladt a gyimesalsólok-barackosi fűrészgár kantinja, ahonnan a tűz átrterjedt a gár tisztviselői és munkáslakásaira is, amelyek teljesen elpusztultak. A kár meghaladja az egymilliót, a mely részben biztosítás útján megtérül. A vizsgálat folyik.

Városi Színház Mozgó

Szerdán meghosszabbítva

Varázskeringő!

Chevalier filmje

Kedvezményes jegyek érvényesek.

Csütörtöktől kezdve

MAROCCO

MARLENE DIETRICH világhírű filmje.

Lukács László halála

Budapestről jelentik: Lukács László volt miniszterelnök néhány nappal ezelőtt influenzában megbetegedett. A betegségben komplikáció állott be, tüdőgyulladásba ment át és a beteg állapota az utóbbi két nap alatt rohamosan rosszabbodott. Tekintettel a beteg magas korára, a katasztrófa bekövetkezését nem lehetett megakadályozni s ma 82 éves korában meghalt. Lukács Lászlóval a magyar politikai élet egy rendkívül érdekes, markáns alakja tűnt el az élők sorából. Egyidőben valósággal pénzügyi diktátor volt Magyarországon.

Lukács László 1850-ben született Zalatnán. Jogi tanulmányai elvégzése után 1874-ben a győri jogakadémiára neveztek ki rendkívüli tanárnak. 1878-ban szabadelvű programmal a magyarigeni kerületben képviselővé választották. Nagyszabású pénzügyi szakember volt s szakértelme feltűnt Tisza Kálmánnak is, aki honorálva Lukács László tehetségét, 1887-ben pénzügyminiszteri tanácsossá nevezte ki. 1892-ben Wekerle alatt pénzügyminiszteri államtitkár lett, három év múlva pedig helyet kap a Bánffy-kabinetben mint pénzügyminiszter s tárcaját a Széll Kálmán, Khuen-Héderváry és Tisza István első miniszteriumában is megtartotta. Nevéhez számos pénzügyi alkotás fűződik, így a Wekerle-féle reformok befejezése, az Ausztriával kötött gazdasági kiegyezés, a hitelszövetkezetre, osztályosorjátekra, értékpapírforgalmi adóra, stb. vonatkozó törvények. 1903-ban mint homo regius igyekezett a válságot megoldani. 1910-ben Khuen-Héderváry kormányában ismét pénzügyminiszter lett. 1912-ben pedig miniszterelnök, amikor gyakran volt vitája Hegedüs Lóránttal, ki mint képviselő, sokszor támadta és kritizálta Lukács politikáját.

A Tisza István által parlamenti csinnel megszavaztatott véderőjavaslat miatt az ellenzék heves támadást intézett Lukács személye és kormánya ellen is, kivált Déry Zoltán vádolta nyíltan, de a Déry ellen indított rágalmasági perben a törvényszék felmentő ítéletet hozott, ami Lukács Lászlót elkedveltlenítette s nemcsak a miniszterelnökségről mondott le, de az aktív politikától is visszavonult.

1927-ben főrendiházi taggá nevezték ki, de öreg korára való tekintettel már nem szerepelt a politikai életben.

Bevezették Temesváron a magas feszültségű telefonvonalat. Temesvárról jelentik: Néhány hónappal ezelőtt bevezették Temesvárt a magas frekvenciájú telefon-készülékeket, amelyekből már azóta hat van Temesvárt és amelyeknek segítségével egy és ugyanazon vonalon ugyanabban az időben több beszélgetést lehet folytatni. Az egyik készülék a bukarest-aradi, bukarest-budapesti és bukarest-bécsi vonalat alakította át ilyen magas feszültségűre; egy másik készülék Bukarest—Temesvár vonalát, egy harmadik nappal a bukarest—bécsi, éjjel pedig a bukarest—genfi beszélgetéseket veszi fel. Van egy készülék Temesvár—Nagyvárad között és a közeljövőben a temesvár—kolozsvári vonalat is átalakítják ilyen többszörös teljesítőképességű vonallá.

Nagyvárad valutaárfoiyamok. Pengő 20 háromn. Márka 39.90. Cseh korona 4.97. Francia frank 6.65. Svájci frank 32.95. Dollár 166 $\frac{1}{4}$. Dinár 3. Lira 8.70. Osztrák schilling 19. Angol font 585.

Álarcos rablók megölték egy gyermekét. Lupényből jelentik: Szombaton este 8 óra előtt 5 perccel Lupényben Reiner Nándor kereskedő lakásán két fegyveres álarcos rabló jelent meg, akik a megrémült háziasszonytól pénzt követeltek. Míg a terror hatása alatt a háziasszony a pénz előkeresésére indult, a cselléleány, kit az eset szintén igen megfélemlített, kiugrott a lakás ablakán. Pár perc múlva, nyolc órakor, üzleti záróra után Reiner kereskedő előre küldötte lakására Koszta nevezetű inasát, ki gyanútlanul belépett a lakásba s a munkában lévő betörőket ezzel megrázta. Egyikük a gyanútlan tanoncra sűtötte revolverét. A golyó a szerencsétlen gyermekét szájon találta, ki nyomban összeesett és rövidesen elvérzett. Az álarcos rablók erre elmenekültek. A nyomozás még nem vezetett eredményre.

Visszaélések a gabonaprémiummal. Bukarestből jelentik: Az „Ordinea” szerint a gabonaprémium kifizetése körül a teljes csendben bevezetett vizsgálat súlyos visszaélésekről rántotta le a leplet. Megállapítást nyert, hogy egyes exportőrök a bolgár és szerb határon üres vagonokat dobattak át, azt a látszatot keltve, mintha azokban exportra szánt gabona volna. Miután pedig az exportprémiumot felvették, a vagonokat a határon át ismét visszatolaták. Ezekben a panamáknak — írja az Ordinea — az exportőrökön kívül természetesen igen sok vámhivatali és vasuti tisztviselő is kompromittálva van, akik ellen az eljárást azonnal megindították. Számos letartóztatás várható.

Ötven revolverlövés egy álarcosbálon. Nagyszombatáról jelentik: Udvarnok községben vasárnap egy álarcosbálon a helybeli és környékbeli legények között véres verekedés játszódott le. Ötven revolverlövés dördült el és öt halottja, 14 súlyos és több könnyebb sebesültje van a verekedésnek. Tíz legényt a rendőrség letartóztatott. A véres verekedés oka féltékenység volt.

Szent Vincés Irgalmas Nővérek (Szeretet Leányai)

Szent József Magánkórháza

Oradea, Strada General Holban (Széles-utca) 50
Telefon : 6-66. Sürgőnyclm „Spítal Iosif.”

Szülészeti és nőgyógyászati, sebészeti, bel- és ideggyógyászati osztály. Röntgen. Radium Fogászat.

Villany és vizgyógyintézeti osztály. (Kezelés bejáró betegek számára is). Mindenfajta villanykezelések, villany és gyógyfürdők, gőzfürdők, iszap-pakkolások. Fogyó-, hízó-, diétás és tüdőillókurák.

Kórházi ápolási díjak :

I. A) osztály (külön szoba) napi 250 lei.

I. B) osztály (2 ágas szoba) napi 150 lei fejkenként.

II. osztály (3 ágas szoba) napi 120 lei fejkenként.

III. osztály (4—6 ágas kórterem) napi 80 L.

Az első és második osztályon szabad orvosválasztás.

FIATALOK

Rovatvezető:
BÉLTEKY LÁSZLÓ

Az erdélyi fiatalok falumunkája

Az Erdélyi Fiatalok falu-mozgalmának a multja egy kis sokszempontú, *átértékelésre* és *leértékesítésre* váró történelem. *Lármafá*, melyet erdélyi fiatalok és az *Erdélyi Fiatalok* gyűjtögettek meg itt-ott, sokhelyt: Erdély földián, hól utána falu-munka sarjadt s egy szent nagy meggyőződés: hogy az erdélyi magyar ifjuságnak az erdélyi magyar falu lét-kérdése: e nélkül nem hivatott az ifjuság Erdélyben ifjuságként élni: egységes gondolatvilága nem épülhet fel, ideológiát nem termelhet ki magából. Az erdélyi magyar ifjuság és az erdélyi magyar falu elhivatása egy s ez talán örök is: egymásért élni, küzdeni, termelni.

... Kis falusi házakat láttunk, alacsony falakkal, kicsiny ablakokkal, sötét házakat, hol betegség lappang és nem tudják. Köves, rossz földet láttunk, hol sok száz harisnyás, zekés ember belefekszik a barázdába és kiáltja „Hi, Veres, Hi” és lassan mozdul az állat, mert keset evett ma, akáresak a gazda. Dalokat hallottunk előnkbe zengen, meséket mondtak az emberek, szép varrottas az asszony kezében, festékes van kifeszítve az osztóváltán s mellette Julis, az ifiasszon azt danolja, hogy „Mónár Anna.” Ezt láttuk, hallottuk s ezért adottunk kérdéseket 1930 nyarán Erdély ifiatságának, hogy tovább kérdezzék s aztán feleljenek meg saját maguknak, hogy e gyűjtő munkába belemelegedő nyár végén, ha hívjuk őket szeminaryumi munkára, hát jöjjenek tartalmas lelkükkel, adataikkal és a faluval érző ifiatságukkal.

S ki kell hangsúlyoznunk, hogy nem véletlen volt az ifjuságnak ez a lépése. Mert tudatában volt annak, hogy a falu-munka a faluból nő ki, éppen ezért a kezdeményezők leendő munkásaik kezébe kérdőívet adnak, falu-pályázatot tüznek ki s mindjárt az ősz végén szakelőadásokról gondoskodnak, mert tudják, hogy az eszmében és a féltésben egy gondolatú fiataloknak következő gyűjtő útja csak ilyen *szak-felkészültséggel* lehet kihangsúlyozottan *tudományos gyűjtő-munka*.

Előadás-sorozatunkat általános horderejű kérdéseket tárgyaló ciklus vezet be, amelyben a falu-fejlesztés, az erdélyi magyar falu gazdasági helyzete és a nép és az intelligencia egymáshoz való viszonya címmel az előadók: *Gyallay Domokos, Botos János és Nyírő József* egyrészt felrajzolták Erdély térképét azon számadatokból, képekből és sajátos körülményekből, melyek determináló, illetve alkotó részei az itteni magyarság helyzetének, másrészt életet adtak e puszta, de beszédes adatoknak Nyírő József alap gondolatával, hogy „a falu minden törekvésnek természeti és természetességi alapja”, hogy minden akarásnak, mely kiszakad az intelligencia lelkéből és minden tudásnak, mely felvilágosodik, a falu felé szakadjon, a falunak világosodjon fel, hisz „nemzeti jelentősége” csak így van.

A következő két előadás már kötelességet sürget. *Roska Márton* erdélyi néprajzi feladatokról beszél s erről könyvet is ír, viszont *Csüry Bálint* nagy előadásának a tárgya a népköltészet és a népdalgyűjtés, mint az intelligencia egyik elsőrangú program-kérdése.

Ezek után beindítunk egy új ciklust. Targya a népművészet: egy nagy közösség művészete, melyben a maga csodás és őszönös formájában lép előnk a nép költészete: poézisbe oltott lelke s amelyben a legszebben nyilatkozik meg az alkotásra hivatott magyar szellem.

Kós Károly vezet be a ciklust, előadásában vitálja a népművészet eredetét és végigvezet a későbbi, de tiszta népművészetet alakító hatások hosszú történelmi vonalán.

Majd *Dóczyne Berde Amálnak* általános jellegű, *Debreczeny Lászlónak* és *Kelemen Lajosnak* a mezősegi és toroztkői népművészeti beszései után *Kós Károly* befe-

jezi az általa megkezdett s aztán tovább-bővített gondolatsort, s rámutat az új és az ősi népművészet viszonyára és azokra a konkrét esetekre, amikor mi is segíthetünk a megbetegedett népművészetnél, hogy a „tulipán-mozgalm” bélyegét homlokukra nyomják.

Ezek után megint külön jellegű előadások következtek.

Dr Imre Lajos a falu kulturintézményeiről szólva megtárgyalja az egyház, iskola stb. -zelepét a falu feltétlen fejlődésének szempontjából.

Majd befejezésül két külön előadásul *Demeter Béla* és *Mikó Imre* ismertetik a román és a magyar ifjuság falumunkáját.

Most ősszel ismét megindítottuk előadás-sorozatunkat, melynek irányvezetése talán öntudatosabb. *Vásárhelyi János az egyház és a falu*, *Borbáth Béla a szocializmus és a falu*, *Oberding József a kapitalizmus és a falu problémáját tárgyalja s Demeter Bélának* „A kultúra válságának faluravonatkozásai” c. megbeszélése adott bővebb eszmecserére alkalmat.

Törekvéseink eddigi képe azonban bizonyos tekintetben csak szóba s legfeljebb nagyon ritkán írásba fogant terveket, vagy irányokat mutatnak. Gondolatunk — amikor munkaközösségünkbe összeállottunk — természetesen nemcsak ez volt, de a közvetlen *falu-segítés* elsősorban.

S a mult nyári munka ezt igazolja:

Mindjárt a nyár elején megjelenik *Gyallai Papp Zsigmond* könyve: a népről és az intelligenciáról s László Dezső szerkesztő „Az Erdélyi Fiatalok Falu Füzetei”-nek sorozatos kiadását jelenti be. *Gyallai Papp Zsigmond* könyve nagy feltűnést keltett és sokan csak azóta néznek bizalommal és bizakodással a „mozgolódó” ifjuságra. *Kérdőívünk*, falufüzeteinek második száma a nyáron többszáz főiskolásnak nyújtott vezetést és adott biztatást az elkezdett vagy újra kezdett falu-munkában.

Kétszer ugyancsak ezzel a céllal kérdéseket adott az erdélyi magyar ifjuságnak, határozott céllal *pályázatok*at tüzünk ki. Első pályázatunkra 10 tanulmány érkezett be: 2 gazdasági, két népművészeti munka, két dolgozat a népről és az intelligenciáról és 4 teljes faluszociográfia. Ujabb pályázatunk hasonló kérdéseket adott fel, csupán a szempont inkább gazdasági, a válaszokban kevesebb lesz a teória.

A nyáron megindult a *gyakorlati munka* is. A szomszéd Kolozsborsán: *Pálfi Zoltán, Mikó Imre, Miklós András, ifj. Szabó Géza* és *Demeter Béla* munkatársaink, mint br. Bánffy Ferenc vendégei, szép feladatot oldottak meg, melynek egyrésze pár héten belül — falu-füzeteinken keresztül — a közönség közkinésévé is válik.

Ezenkívül két más csoport *Udvarhelyen* és *Marosmegyében* járta a falvakat, düllő és hálnárveket, gazdasági és kulturális adatokat gyűjtött s szép eredményt mutatott fel. E megmozdulás vezetői: *Miklós György, Váro György, Szigethi Béla, Maár Ferenc, Kolombán Ellák, Cseke Péter* és *Bacsó Gábor* az udvarhelyi részen, *Nagy Ernő, Adorján Dezső, Zongor István* és *Nagy Endre István* a marosmegyei részen. A munkában az ottani főiskolások közül még többen résztvettek.

Most talán feltehetném a kérdést: vajon életnek való munkát és életet hozó törekvéseket tartalmaz-e ez a falu-mozgalm?

A felelet-adásra nem tartjuk magunkat

Hangzik már mindenfelé a kakasszó, néhol a kultúra dómjára felszáll már a pörös kakas is. Csak azok alusszanak, akik puhán fekszenek az eddig divott liberális gazdasági rendszer párnán. (Próhászka Ottokár).

feljogosítottaknak. A falu azonban megfelelt. *Ifj. Fekete Domokos* fiatal oklándi székelly atyánkfia azt írta nekünk annakidején, első falu-számunk megjelenése után:

„Különös, hogy én ülök le írni Szerkesztő Urnak, akinek pedig csak az eke után kellene ballagnom, de csakis azt írom, mi ősi szántáskor az eke mellett fordult meg a fejemben, hogy egy jó ismerős ur kézre adta egy számát az Erdélyi Fiatalok című folyóiratnak, mit kolozsvári főiskolás hallgatónak írnak, mint a cim-lapon olvasható, mégpedig nagyrészt székeleyek, ami meg bent a cikkeket tartalmából ismerem meg. Mert ebben a folyóiratban, habár nincsen aláírva, hogy néplap, mégis foglalkozik velem, még pedig első lapjától az utolsóig. ... És én, aki a népből való vagyok, mégis ebből tanultam a legtöbbet. Megtanultam azt, hogy hiába kongatnak és írják, üzenik, hogy így meg-ugy segítenek rajtunk, csak kitérés, ... megtanultam, hogy nem segíthetnek rajtunk, ... nem segíthetnek rajtunk. Legalább is egyelőre: Addig, míg azzal nem jutnak tisztaba, hogy micsodán is kell, hogy segítsenek, kicsodák is vagyunk mink valójában?”

Mi ezt akartuk és a sok ezrek közül egy írásba is adta, hogy megértett ...
Ezért érdemes volt egy évig dolgozni!

Venczel József.

A „PÁRTSZEMPONT”

A „Schönere Zukunft” egyik utóbbi számában érdekes cikk jelent meg *Hans Schmidt* tollából az intellektuális ifiatság helyzetéről.

A német diák eddig csak messziről vett tudomást a politikáról, elmerült társadalmi, egyesületi életében, melyet csupán a romantika eszközeivel akart színessé tenni. Ma azonban belemerült az örvénylő politika kellős közepébe s a hatalmas zaj csak arról való számára, hogy ne tudja merre forduljon, melyik irányt kövesse, mert nem vállalkozott egy *vezérférfi* sem arra, hogy oda vezesse őket, ahol tér nyílik nekik a munkálkodásra. *Hitler* volt az egyetlen, aki felfedezte az ifjuságot, mely hatalmas talantomokat és minden erejével azon van, hogy a pártpolitikába csöppent diákok magához ragadja.

Es ime, nemcsak a nacionalistákat hódította meg teljesen, hanem erősen éreztetni mágnessé hatását a katolikus egyesületekben is. Ezt a munkálkodást nem lehet fenyegetéssel legyőzni, leszerezni, kérdezzük meg magunktól azt, hogy mit kell tennünk, ha vissza akarjuk az elhódított diákokat hódítani?

Brüning kancellár példája mutatja az egyetemi ifjuság elhivatottságát, a harcos generációt. Ő szimbolizálja a becsületes, 100 százalékos katolikus harcos centrumembert. A frontgeneráció és egyetemi ifjuság eddigi véletlen háttérbeszoritása a centrumnál okozta azt, hogy *Hitler* elérkezettnek látta az időt a fellépésre. Csak ez és semmi más.

Elsősorban a fiataloknak kell helyet biztosítani a sajtóban, még pedig véleménynyilvánítás szabadsága mellett. Mert vannak politikusok, akik pórázukon akarják vezetni a sajtót és jaj annak a fiatal cikkírónak, aki az állatuk szabott határokat állalépi és szabadabb hurokat pendít meg. A pártokban pedig legyen fejelem, de ne legyen unalmas áthasonítás, egyenlővé tétel, lefaragás. Minden, ami mechanikus, banális; elsimított és nem élő, az ifjuság támadását hívja ki maga ellen és annak elítélését eredményezi. Ha egy egyetemista a pártban fel akar szólalni és új gondolatokat hoz, hadd mondja ki azokat, még akkor is, ha esetleg ezek neki jelentőségtejjesebbeknek tünnek fel, mint amilyenek azok lényeg. Hiszen meg lehet őket cáfolni. Ha egy részletkérdésben eltér, a vezetőségtől megállapított határokon kívül kerüli, mit árthat ez?

ÜZENETEK:

J. B. Kóár, Levél ment. Nem rosszakarathból történt: anyagunk rengeteg, rovatunk szük. — *Dr W. Z. Kitünö* kritikái cikkét köszönöm; közelebbről sor kerül rá. Szíves munkásságára számíthatok a jövőben is? — *F. G. Tmsv.* Igazad van! Lépten-nyomon lírával vádolnak bennünket. Azt akarják, hogy ne sírj és ne kacagj szivból, mert mindkettő könnyel jár s a könny — az már líra... — *K. B. Kóár*. Levelet és cikket várok tőled. Legyen erőd megírni, amiket elsőrsz beszéd közben! Fiukat üdvözölöm, szervusz! — *Egyetemli hallgatóknak*. Levélét köszönöm. Szociális helyzetükről örömmel fogadnék rövidebb tanulmányt.

KÖZGAZDASÁG

A szövetkezeti eszme

valóráváltása volna az a biztos hatású orvosság, mely a kisemberek gazdasági életének gyökeres szanalására vezethetne. A szövetkezeti láncolat hiány nélkül való kiépítése termelésben, ipari feldolgozásban, áruforgalmazásban és fogyasztásban egyaránt. Dániát — kedvező földrajzi fekvésén kívül — nagyszerű szövetkezeti szervezetsége tette földműves eldorádóvá. Az az egész országot átfogó szövetkezeti hálózat, amely egymaga oldja meg a műtrágyával, nemesített vetőmaggal, tenyészállatokkal, gépekkel és eszközökkel való ellátást, mely gondoskodik a termelvények központi elraktározásáról, értékesítéséről, a takarmányanyagok elosztásáról, a minőségileg is gondosan osztályozott árukészletek piacra dobásáról, a termelők hiteligényeinek altruisztikus kielégítéséről, valamint a fogyasztás szükségleteiről. A tökéletes szövetkezeti rendszerek következménye, hogy Dániában — a kis paraszti birtokok e tipikus földjén, — nincs eladósodott földműves, nincs értékesíthetetlen terményföld, ám van a kisgazda emeletes, fürdőszobás, villannyal világított és fűtött kőházas otthonában jólét, békesség és kultúra.

Ami Dánia szövetkezeti politikájában konszolidált állapotokat teremtett a földművelés terén, ugyanaz a gazdasági és társadalmi erő nyújt megingathatatlan szilárd alapot Németország, Svájc és sok tekintetben Ausztria iparúzó kisexisztenciáinak. Gyönyörű a szervezetszervezés és altruizmusnak az a szövetkezeti rendszere, mely Nyugat német nyelvterületén a kisipar tekintélyét és gazdasági teljesítőképességét nagyra növelte. De példamutató az is, ami a szövetkezeti termelés előmozdítása érdekében Mussolini Olaszországában történik.

Sajnos, a szövetkezeti mozgalmak nálunk még a bátoralan tapogatózások stádiumában vannak. Az eszme él és kiteljesülésre vár. Ugyde hiányzani látszik a szervező erő és a bátor koncepció. A falusi „cooperatívák” gondolata kétségtelenül egészséges, épkézláb gyermekként jött a világra s ha lendületében el nem lanynul, ha pártpolitikai zavaró motívumokkal nem telítődik, — ma bizonyára több eredményre büszkélkedhetnék. A „Hangya” lendülete sem a régi már; az ipari szövetke-

zések pedig árva gyermekei a gazdasági életnek. Anyagi és erkölcsi, főleg pedig hitelbeli támogatás hiányában sorvadásra vannak ítélve.

Mi azt hisszük: elérkezett a tizenkettődik óra egy alaposan átgondolt, átfogó célzatu szövetkezeti program megvalósítására. Azt hisszük: gyönyörű kormányfeladat lenne a szövetkezeti ügy bátor felkarolása. Sokat követelhetnénk e téren az érdekképviseleti intézményektől, sőt a po-

litikai pártoktól — kisebbségi célkitűzéseikben a Magyar Párttól — is.

Aki pedig azt hiszi, hogy a szövetkezeti ügy árt a magánkereskedelemnek — végzetesen téved. A szövetkezetek versenye csak akkor káros, ha ez intézmények — politikai, vagy egyéb célokból — illegitim előnyöket élveznek s ezáltal a verseny egyenlő feltételeit megbontják; ha továbbá működési körüket a kereskedelmi tevékenység oly oda nem tartozó területeire is kiterjesztik, melyek a politikai célú céltól: az önségély elvétől távol állanak. Dániában és németföldön erősek és népszerűek a szövetkezetek. Erejüket, népszerűségüket és tekintélyüket a céltudatos vezetésnek köszönhetik, mely a működési kör tárgyi szempontból is pontosan meghatározza és nem engedi meg, hogy a szövetkezetek nekik idegen területeken félkész-márkodjanak. (—ob—)

Gyümölcsfaíink téli permetezése

Irta: Benkő Dénes.

A téli permetezéshez rendszerint gyümölcsfa-karbolineumot, mészkénlevet, valamilyen bórmerget, vagy bordólevet használunk, melyeknek nagyrészt, különböző elnevezések alatt és vegyületek alakjában, készen beszerezhetjük.

A gyári készítmények között nagyon sok jó, bevált szer van, amit nem lehet, vagy kár volna házilag elkészíteni, mivel előállításuk nehézkes és sokszor nem is elég gazdaságos. Ilyen a legtöbb gyümölcsfa-karbolineum; a Dendrin, az Enda és a Neodendrin.

A kénes védekező-szerek közül, — amennyiben kisebb mennyiségről van szó, — használhatjuk a gyári készítésű Solbart és Polibart, melyeknek gomba- és rovarölő hatásukról több ízben volt alkalom meggyőződni, ha azonban nagyobb gyümölcsöst akarunk megpermetezni, célszerűbb házilag készített mészkénlevet használni.

A quassia-főzet, petróleum-emulzió és a Bordói-lé házilag könnyen előállítható.

A kaliforniai mészkénlevé elkészítéséhez szükséges 2 drb. nagyobb-szerű üst, 227 l. víz, 36.24 kg. kén és 18.12 kg. égetett mesz.

A lemért 227 l. vizet egy kb. 240-250 l. ürtartalmú vasüstbe öntjük és a víz állását az üst falán megjelölve, melegíteni kezdjük. Ha eléggé felmelegedett, a vizet a másik üstbe átmérjük úgy, hogy az elsőben csak 40-50 l. maradjon, amivel a kén péppé gyúrhatjuk és amiben a meszet megoldhatjuk. Természetesen, ha ennyi víz nem volna elegendő, annyi-val pótoljuk, amennyi szükségesnek mutatkozik.

Azután az üstöt újból feltöltjük a megjelölt magasságig és folytonos kavaráss közben háromnegyed óráig főzzük, gondoskodva utántöltéssel arról, hogy a folyadék szintje a jelig érjen.

Az így készített világosbarnaszínű és kellemetlen szagú mészkénlevet, legtanácsosabb azonnal felhígítani és langyos állapotban kipermetezni, mivel nyitott edényben már egy nap alatt sokat veszít a hatásából. Pár napig nyitott üstben is el lehet úgy tartani, ha a tetejére petróleumot, vagy olajat öntünk. Huzamosabb ideig csak tömény állapotban és csak úgy áll el, ha légmentesen záró palackokba kerül.

Hígítás után megsűrve öntjük bele a belül ónozott permetezőkbe, munkaközben pedig többször megrázzuk, hogy a lé ne tudjon leülepedni. Tanácsos a permetezést végzőnek a szeméit szemüveggel, ruháját ócska zsákdarabokkal a maró folyadék ellen megvédeni.

A hígítás arányát egy táblázat segítségével könnyen kiszámíthatjuk, ha a töménységének a fokát Baumé-féle sűrűségmérővel megmérjük. Így pl. egy 32 Baumé-fokos tömény kaliforniai-lé minden literéhez 8 l. vizet kell adni.

Baumé-fok	1 l. tömény léhez adandó vízmennyiség literben	Baumé-fok	1 l. tömény léhez adandó vízmennyiség literben
35	9	24	5
34	8 ³ / ₄	23	4 ¹ / ₂
33	8 ¹ / ₄	22	4 ¹ / ₄
32	8	21	3 ³ / ₄
31	7 ¹ / ₂	20	3 ¹ / ₂
30	7 ¹ / ₄	19	3 ¹ / ₄
29	6 ³ / ₄	18	3
28	6 ¹ / ₂	17	2 ³ / ₄
27	6	16	2 ¹ / ₂
26	5 ³ / ₄	15	2 ¹ / ₄
25	5 ¹ / ₄		

A kaliforniai-lével elpuszthatjuk a nyugalmi időszak alatt a fák törzsén telelő paizs- és levéltetvek petéit, a rovarkok álcáit, a mohát, a zuzmót és a gomba betegségek spóráit, másszóval az élősködők között nagytakarítást végezhetünk.

Amennyiben a gyümölcsös nagyon el volt hanyagolva és gondoljuk, hogy a sok mohát, pajzstetűt egy permetezéssel nem thdjuk kellőképpen elpusztítani, permetezzünk vele első évben kétszer: lombhulláskor és rügyfakadás előtt.

A kaliforniahoz hasonló mészkénlevet készíthetünk 10 kg. égetett meszből, 20 kg. kénből és 100 l. vízből.

ZURICHI ZÁRLAT: Páris 20.18³/₄, London 17.80, Newyork 512.87¹/₂, Bruxelles 71.40, Milánó 26.68, Madrid 34.50, Amsterdam 207.30, Berlin 121.72, Wien —, Szófia 371, Prága 15.17, Varsó 57.43, Budapest — Belgrád 905, Bukarest 305.

Bittenbinder József
Utóda

Czermák
Károly

Iszob-
rész oltárépítő vállala-
tata

Timisoara-Temesvár
III. Str. Romulus 61.

LÉPJEN BE

a Népszövetségi Hitelintézet piculásába

A Népszövetségi Hitelintézet január 1-ével a XX-ik évtársulatát nyitotta meg, melybe tetszés-szerűn **HETI** vagy **HAVI** befizetés kötelezettsége mellett lehet beletenni. A tagok alapszabályszerűn igen előnyös fizetési módokat és **olcsó kamatra** kapnak kölcsönt

három évig tartó

évtársulat lejártával a befizetett összeg az osztalékkal együtt **visszafizetetik**

Betétekre magas kamatot ad a

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Oradea-Nagyvárad

Strada Reg. Carol 5. (Kath. Kőr épület)

SPORT

Megérkezett a NAC külföldi turájáról. Kedden reggel fél 8 órakor megérkezett a NAC külföldi turán Franciaországban és Svájcban járt csapata. A NAC elnöksége díszes fogadtatást készített elő és jól megérdemelt ünneplésben akarta résztesíteni az érkező futballistákat, ez azonban a csapat korábbi érkezése miatt nem volt lehetséges. Délelőtt 10 óra tájban mintegy 100 főnyi lelkes Nacista jelent meg a pályaudvaron. Dr. Petric Cornél h. polgármester köszöntötte először az érkezőket a város nevében. Az érkezők nevében Vasca Teodor köszöntötte meg a fogadtatást. Majd Rónai István, a turázó csapat kapitánya köszöntötte Nagyvárad sportszerető közönségét. Löwenstein Rezső, a NAC nevében üdvözölte a csapatot. Végül egy 12 éves fiúcska nyújtott át a fiatal NAC-drukkerek nevében egy babérkoszorút.

A „Maramuresul“ korcsolyaversenye. A „Maramuresul“ vezetősege felbuzdulva a siverseny fényes sikerein, február 27-én délután a színházkerthi korcsolyapályán nagyszabású korcsolyaversenyt rendez.

Románia gyorskorcsolyázó rekordjai. 500 m. 52 mp. Pusztay Béla KKE Kolozsvár. 1000 m. 1 perc 49.7 mp. Papp László Kolozsvár. 1500 m. 2 perc 47.8 mp. Gárdos Pál MSE Kolozsvár. 3000 m. 6 perc 03.4 mp. Wartenberg György TC Kolozsvár. 5000 m. 10 perc 02.5 mp. Wartenberg György TC Kolozsvár. 10.000 m. 20 perc 12.3 mp. Wartenberg György TC Kolozsvár.

Jéghoki-mérkőzés Bukarestben. A Wiener EV vasárnap Bukarestben játszotta a TC Roman ellen, melyet 5:1 (1:0, 2:1, 2:0) arányban megvert. Az osztrák csapat góljait Sell, Demmer és Kirchner ütötte.

Ballangrud a gyorskorcsolyázás világbajnoka. Pénteken kezdődött meg Lake-Placidban a gyorskorcsolyázás világbajnoksága. 500 méteres távon első lett a norvég H. Pedersen 44.4, második a norvég Evensen 44.5, harmadik a norvég Engnaestangen. 5000 méteren első Ballangrud norvég 8.37.6, második E. Schoeder amerikai 8.41.9, harmadik Staksrud norvég 8.43.0. 1500 méteren első Ballangrud norvég, 2.24.8, második Staksrud norvég, 2.25.8, harmadik Paylor amerikai 2.26.4. 10.000 méteres távon első ismét Ballangrud lett, második Staksrud, harmadik Evensen.

Sonja Hennie és Schäfer ismét világbajnokok: A montreali világbajnoki műkorcsolyázó versenyek eredményei jórészt azonosak a lake-placidi olimpiai versenyek eredményével. Az olimpiai versenyek hősei minden számban megnyerték az 1932. évi világbajnokságot is. Férfiműkorcsolyázás: világbajnok: Karl Schäfer (Ausztria). 2. Wilson (Kanada) 3. Baier (Németország). Női műkorcsolyázás világbajnokai: Sonja Hennie (Norvégia). 2. Fritzi Burger (Ausztria). 3. Samuel (Kanada).

Külföldi futballeredmények. Páris vál.—Köln vál. 3:0. Wien—Admira 3:1 (0:0). Ambrosia—Brescia 2:0. Ujpest—Bak Tk. 7:2 (3:1). SzAK—Szeged 1:1 (1:0). Attila—MVSC 7:1 (5:1). Kispeszt—Turul 5:0 (3:0). Somogy—KRSC 6:1 (1:0). Pécs—Baranya—DPAC 2:0 (1:0).

A BKE megverte a troppai Eislaufervereint. Tegnap délután mérkőzött másodszer a budapesti BKE jéghoki csapata a Troppauer Eislauferverein-nal. A magyar csapatban csaknem valamennyi játékos középiskolás volt, akiknek határozottan jövőjük van a jég sportban. Eredmény: 4:0 (2:0, 1:0, 1:0).

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankin: **3 lei**, vastagabb betűvel **6 lei**. Legkisebb apróhirdetés ára **30 lei**. Allástkeresőknek **33 százalék kedvezmény**

Gyakorlott előfizető-gyűjtemény akvizitort magas fix es jutalék mellett alkalmazunk. Ajánlatokat „Fgysz-tencia” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérjük.

Modern 2-3 szobás lakások kiadó. Cím a kiadóban.

Irógépkölcsönzést, leírásokat, fordításokat, sokszorosításokat legolcsóbban vállal Universal írógépi üzem. Strada Rimanóczy 4.

Kiadó 2 szoba, türdőszoba és mellékhelyiségből álló udvari lakás. Körös-utca 62. sz.

Négy középiskolát végzett fiú fodrász-tanulónak elmenne jobb keresztény családba. Ajánlatokat részletes feltételekkel Remetez, jud. Ciuc, Plébánia kéretnék.

Perzsaszőnyegeket, szvettartak, sapkákat készíteszünk a legfinomabb külföldi anyagokból. **dékája 3 lei Székelynél,** Royallal szemben.

Eladó 4 lakásból álló uriház, 2x4 szobás türdőszobás 1x3 és 1x1 szobás lakással, gyönyörű nagy kerttel, pincével, autógarázzsal olcsón és kérésben is eladó a város legszebb utcájában. Kortsáros László, Oradea. Kórház-utca 13. Telefon 85

Jótállás mellett órákat és ékszerket készíteszünk a legfinomabb külföldi anyagokból. **TISZAY** Tel. u. 9

Üzlethelyiség központban kiadó. Rimanóczy u. 2.

Zongora és harmonium felelősség mellett hangolást és javítást vállalok. **Levelező-lapon való hívásra azonnal megyek!** **CSIKY, Str. Archilextilor 10.** (Kertváros)

Legszebb ajándék jó gyermekek számára a **Jézus neked élek!** c. imakönyv **Igen szép kötés, arany-nyomással, ára: 40 Lei.** **Megrendelhető:** az „Erdélyi Lapok” kiadóhivatalánál Oradea, Str. Prineul Carol 5.

Kiadó magánháza 2 elegánsan burorozott, különbejáratu szoba. Nagyvárad, Str. Bratianu 21.

Eladó Rákóczy-ut mellett modern architektúrával épített ketemeletes bérpalota egytől-egyig 4 4 szobás komfortos gyönyörű lakással. Évi bérj. védelme 306.000 lei Kortsáros László Oradea Kórház-utca 13. Telefon 85.

Eladó 5 szobás türdőszobás magánház gyönyörű nagy kerttel, külön értékesíthető szép telekkel együtt 400.000 leiert. Eladó megveház közelében 2 szobás, parkettás, türdőszobás adómentes új magánház nagyon olcsón. Kortsáros László Oradea Kórház-utca 13. Telefon 85.

Keresünk magas jutalékkal esti és nappali árusításra komoly újságírókat. Jelentkezni a kiadóban. 15

Keresek két, esetleg három szobás modern lakást, de nem nagyon távol a központtól. Közvetítőt is díjazok. Cimeket a kiadóba kérek.

Megnyit a gyorstalpaló!

Nagy Sándor u. 4.

Férfi talpalás . . . 55
Női talpalás . . . 45
Gyermek talpalás . . . 30
Férfi sarok . . . 20
Női és gyerek sarok 12
Röplők javítását is vállaljuk

A feldolgozott anyagot garanciát vállalok!

Kiadó egy és két szobás lakás ujonnan festve Magyar-u. 16.

Cukrász-segéd állást keres azonnali letelepésre Dóczy Dezső Mercurea-Ciuc.

A jókönyv — jóbarát! AZ „Erdélyi Lapok” KULTURKÖNYVTÁRA

ALKALMI ÁRAK:

Bangha Béla S. J.: Nagy kérdések után 70 old. füzve lei 35, kötve 50	50
Bangha Béla S. J.: Istenhit és Istentagadás 250 oldal	80
Bangha Béla S. J.: Jézus Istenségének bizonyítékai 256 old. füze lei 80, kötve 95	95
Bangha Béla S. J.: A katolikus egyház krisztusi eredete 265 old. füzve lei 80, kötve 95	95
Várady L. Árpád: Szociális irányelvek — Olasz Péter S. J.: Világproblémák és a modern természettudomány — Müller Lajos S. J.: A római index — Bangha Béla S. J.: A jezsuita-rend és ellenségei	50 50 65 80
Bangha Béla S. J.: Jellemrajzok a katolikus egyház életéből füzve lei 100, kötve 110	110
Bangha Béla S. J.: Amerikai missziós körutak	40
Szerafini Blanka: Lola naplója lei 20, díszes fűzésben	50
Jean de la Brete: A kísértő árny — Paul Bourget: Szemkötés a halállal — Garrod Richard S. J.: Diákvilág — Coloma Luis S. J.: Lappaliák 287 old. — Pierre l'Ermite: A vénleány 176 old. — Bangha Béla S. J.: Római levelek — Guadelupe: (Mexikói regény) füzve lei 195, kötve 240	90 65 50 95 80 60
Fr. Spirágó: Felneveltek Katekizmusa I—III. kötet 1200 old. füzve lei 450, kötve 550	550
Eymard-Dr. Scheffler János: Az isteni nagyszentség, amatőr kötés 520 oldal	80
Tóth József: Ime az Ur szolgálóleánya (imakönyv és oktatókönyv) — Colosszeum vértanúi (regény 460 old.) — Dr. Walter: Napugarak I. rész lei 60, II. rész lei 50, III. rész — 60	50 80 60

Fenti könyvek kaphatók: az „Erdélyi Lapok” kiadóhivatalában Oradea, Reg. Carol II. 5. Kath. Kör címen

Szatmáriak figyelmébe!

1/2 lóerős speciál-motor, egyenáramhoz jutányos áron eladó a volt szatmári „Palas”-nyomdában. Ertekezhetni lehet ott és Nagyváradon a Szent László-nyomdában, Reg. Carol 5.

Szent László Könyvnyomda R.-T.
Oradea (Nagyvárad)
Strada Regele Carol II. 5.

Ujonnan berendezett könyvnyomdánk jutányos árak mellett elvállal mindennemű könyvnyomdai munkát izléses kivitelben

Könyv * plakát * újság